

Långsiktig ekonomisk analys Värmdö kommun

okt 2017 Slutrapport

Sammanfattning

Demografi och investeringar

- Hantera utbyggnad av den kommunala servicen, ur både ett lokalförsörjnings- respektive personalförsörjnings- perspektiv. Äldreomsorgen växer mest.
- Investeringar i verksamheterna kommer att krävas och låneskulden ökar kraftigt.
- Viktigt att ha en välfungerande investeringsprocess och prognossäkerhet
 - Möjlighet till flexibilitet i lokalförsörjningen om befolkningsutvecklingen ändras.
 - Prioritera bland exploaterings- och investeringsprojekt.
 - Se över lönsamheten i exploateringsprojekten

Utmaningar

- Uppnå en resultatnivå på 3 procent istället för 1 procent.
 - Soliditeten sjunker kraftigt med 1 procents resultat men stabiliseras med 3 procent.
- Effektivisera 20% av nettokostnaden motsvarande 940 mnkr 2030.
 - (motsvarar en årlig effektivisering i genomsnitt med 1,31% procent)

Vid ett årligt resultat på 1 % uppgår den totala låneskulden 2030 till **6,9 mdkr** (ca **124 000 kr/inv**)

Innehåll

DEL I – INLEDNING OCH UPPDRAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Uppdrag och tillvägagångssätt

Samhällsekonomiska förutsättningar

Skatteintäkter och statsbidrag

Kommunens finansiella mål

DEL II – KOSTNADSFramsKRIVNING

Kommunal verksamhet och befolkningsförändringar

Behovsutveckling för verksamheterna

Investeringar

Framskrivning av verksamheternas kostnader

DEL III – EKONOMISKT UTFALL

Pensionskostnader

Intäkter från skatter och kommunalekonomisk utjämning

Avskrivningar

Utveckling av nettokostnader och intäkter från skatter och kommunalekonomiskt utjämning

Kassaflöde och finansieringsbehov

Finansiella nyckeltal

DEL IV UTMANINGAR

BILAGA Jämförelse av några finansiella nyckeltal

BILAGA Kommunalekonomisk utjämning

APPENDIX

DEL I INLEDNING OCH UPPDRAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR

Uppdrag och tillvägagångssätt

Inledning

Bakgrund, uppdrag och tillvägagångssätt

Med utgångspunkt i kommunens befolkningsutveckling/-tillväxt står kommunen liksom många andra inför stora utmaningar framöver. Värmdö kommun önskar genomföra en långsiktig finansiell analys för åren fram till och med 2030.

Analysen ska ta sin utgångspunkt i den demografiska utvecklingen och kommunens befolkningsprognos. I denna ligger antagande om dödstal, födelsetal samt in- och utflyttning. Utifrån befolkningsprognosen beräknas det så kallade demografiska trycket, både på drift- och investeringsekonomin. Detta görs i fasta priser: 2016-års kostnadsnivå. Kommunens framtida kostnader räknas om i löpande priser med hjälp av Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) senaste bedömning av löne- och prisutvecklingen.

Analysen kompletteras med uppgifter om pensioner, avskrivningar på befintliga anläggningstillgångar samt finansiella kostnader och intäkter till och med 2030.

Investeringsbehovet för den skattefinansierade verksamheten fram till och med 2030 belyses och kan då svara på det uppdrag som kommunstyrelsen har gett kommundirektören om att kartlägga det framtida behovet av välfärdsfastigheter inom utbildning och äldreomsorg samt kultur- och idrottsanläggningar.

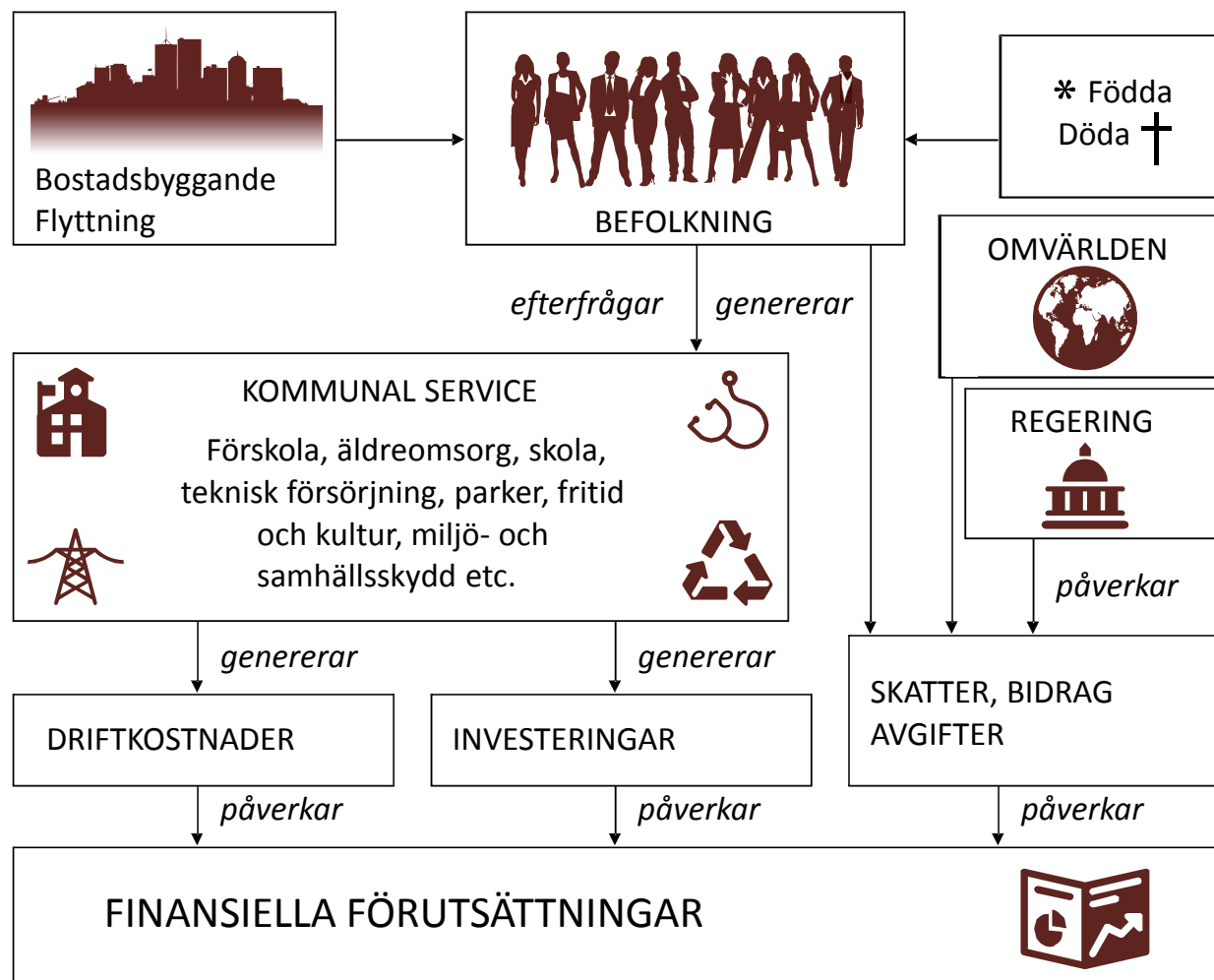
Värmdö kommun
PwC

En särskild analys görs av kommunens framtida kassaflöde för att bedöma hur investeringarna ska finansieras.

En beräkning av det ekonomiska resultatet görs, baserat på den demografiska framskrivningen och SKL:s senaste bedömning av samhällsekonomin.

Kommunens framtida intäkter från skatter, statsbidrag, utjämning samt fastighetsavgiften görs med hjälp av SKL:s skatteunderlagsprognos samt en beräkning av effekten av kommunens befolkningsprognos på intäkterna från den kommunalekonomiska utjämning (inkl. LSS-utjämningen). Utifrån detta erhålles en bedömning av kommunens finansiella förutsättningar för perioden.

Modell för strategisk ekonomisk planering

Samhällsekonomiska förutsättningar

Samhällsekonomin fram till 2021

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting

Efter några års stark tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Nivån på BNP och arbetade timmar är högre än i en neutral konjunktur. Det finns tydliga tecken på att det är svårare än normalt för arbetsgivarna att besätta lediga platser trots att arbetslösheten är förhållandevis hög i en högkonjunktur (6,5%). Det råder dock stora skillnader i arbetslöshet mellan inrikes födda – drygt 4 procent- och utrikes födda knappt 15 procent.

SKL gör bedömningen att ekonomin fortsätter att växa under 2018 för att sedan återgå till ett konjunkturrellt normalläge under 2019. BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas därför svagare än normalt 2019 och 2020. BNP-ökningarna begränsas till runt 1,5 procent samtidigt som antalet arbetade timmar i de svenska ekonomin stagnerar. Situationen för kommunsektorn blir särskilt problematisk av att befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg fortsätter växa i snabb takt.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
BNP	3,4	3,4	2,8	1,6	1,3	1,6
Sysselsättning, timmar	2,1	1,2	0,9	-0,2	0,4	0,4
Relativ arbetslöshet, nivå	7,0	6,6	6,4	6,5	6,5	6,5
Timlön, konjunktur-lönestatistiken	2,4	2,5	3,1	3,4	3,4	3,4
Konsumentpris KPIF*)	1,3	1,9	1,8	1,9	2,0	2,0
Skatteunderlag, reall	2,6	1,6	1,0	0,8	0,5	0,9
Skatteunderlag, nominellt	5,0	4,4	3,4	3,5	3,8	3,9

*) KPI med fast ränta för att exkludera effekter på inflationen av ränteförändringar

Samhällsekonomin efter 2021

Att bedöma utvecklingen av samhällsekonomin på längre sikt (5 till 10 år) är svårt. Tillväxten på längre sikt bestäms av tillgången på produktionsfaktorerna arbete och kapital. Med hjälp av uppgifter om tillgängliga produktionsfaktorer idag kan man räkna fram en nivå på BNP som innebär fullt resursutnyttjande. Denna nivå definieras som potentiell BNP.

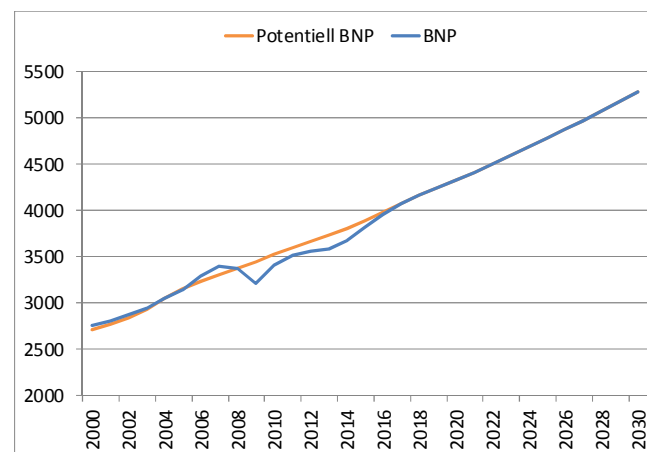
Den viktigaste faktorn är potentiell sysselsättning mätt i antal arbetade timmar. Potentiell sysselsättning är den nivå på sysselsättningen som är förenlig med en stabil löneökningstakt och därmed en inflation i linje med Riksbankens mål på två procent.

Vid fullt resursutnyttjande (utan överhettningstendenser) ökar BNP med cirka två procent årligen. Detta möjliggör en löneökningstakt på fyra procent och skatteunderlagsutveckling på motsvarande nivå. Efter 2021 antas faktisk BNP sammanfalla med potentiell och utvecklingen antas därmed vara ”konjunkturlös”.

2021-2030	
BNP	2,0
Timlön	4,0
Konsumentprisindex	2,0
Arbetslöshet	6,5

SKL prognostiserar att skatteunderlaget på lång sikt växer med 4 procent årligen. Samtidigt spås löne- och prisutvecklingen för kommunerna bli gynnsam. Timlönerna i den privata sektorn ökar snabbare än vad priset på det kommunerna köper gör. Det senare består av löner till cirka 75 procent men också av annan förbrukning – som tack vare produktivitetens utvecklingen – i regel ökar långsammare.

Denna priseffekt är därtill bestående över tid till skillnad från det positiva bidraget från arbetade timmar. I genomsnitt kan priseffekten beräknas uppgå till ca 0,5 procent årligen (4 procent skatteunderlag minus 3,5 procent löne- och prisutveckling ($0,75 \cdot 4,0 + 0,25 \cdot 2,0 = 3,5$)). Det borde således finnas ett utrymme för ambitionshöjningar. Utrymmet kommer dock att behövas för att finansiera den framtida demografin.

Framtidens utmaning

Finansiering av välfärden

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram en rapport om finansieringen av framtidens välfärd, Framtidens utmaning – välfärdens långsiktiga finansiering. Rapporten syftar till att ge insikt om den utmaning som kommunerna står inför och på så vis öppna upp för politisk diskussion om den framtida utformningen av vårt välfärdssamhälle.

I framtiden kommer den demografiska utvecklingen leda till en ökad andel äldre och en ökad försörjningskvot – färre ska försörja fler. SKL har i sin rapport använt två olika scenarier för utvecklingen i riket.

Scenario 1: Framtidens befolkning men med dagens prislappar per åldersgrupp. Demografiska förändringar leder till en sammantagen kostnadsökning om 20 procent år 2035.

Scenario 2: Kostnadsökningen överstiger vad demografin kräver*. Demografisk utveckling tillsammans med ökade förväntningar på välfärdstjänster ställer hårdare krav på finansieringen framöver, cirka 50 procent högre kostnader år 2035.

Kostnadsökningen blir i båda fallen större än befolkningsökningen, på grund av förskjutningar i åldersgrupperna till ökad andel äldre med större behov av kommunens tjänster.

SKL menar att ambitionshöjningar i verksamheterna och den demografiska utvecklingen ställer krav på effektiviseringar, omprioriteringar och nya finansieringsalternativ.

Detta leder till att kommunerna enskilt och tillsammans måste fundera över möjliga långsiktiga lösningar. Enligt SKL är det viktigt att föra en diskussion om omfattning och innehåll i verksamheterna samt dess finansiering. SKL diskuterar olika förslag för att finansiera välfärden, exempelvis:

- Höjning av maxtaxa för barnomsorg samt av äldreomsorgstaxan
- Tidigare inträde och senare utträde på arbetsmarknaden
- Effektivisering om 3 procent
- Höjning av momsen (på mat)
- Höjning av kommunalskatten med en krona

Sammantaget konstateras dock att dessa förslag inte klarar att möta den kostnadsökning som förväntas genom demografisk utveckling och ökad ambitionsnivå. Mer kommer att krävas.

Skatteintäkter och statsbidrag

- Kommunernas skattebas
- Utveckling av skatteunderlaget
- Statens bidrag till kommunsektorn

Utveckling av kommunens skatteunderlag

Skatteunderlaget varierar med konjunkturerna. Utvecklingen i Värmdö har i genomsnitt följt rikets (se nästa sida). Utvecklingen av kommunens eget skatteunderlag är av underordnad betydelse för kommunens finansiering då skillnaden till stor del utjämnas via den kommunalekonomiska utjämningen.

Skatteunderlaget i relation till antalet bosatta i kommunen ger kommunens skattekraft. Värmdö kommuns skattekraft uppgick inkomståret 2015 till 231 993 kronor. Vanligtvis stiger skattekraften (mätt i kronor) mellan åren eftersom skatteunderlaget ökar över tid. I relation till genomsnittet i riket har skattekraften ökat något över åren, år 2007 uppgick skattekraften till 109,5 % av medelskattekraften i riket jämfört med 115 % 2015.

Kommunens skatteintäkter är skatteunderlaget multiplicerat med den av kommunen beslutade skattesatsen. Värmdö har successivt sänkt sin skattesats från 2011 till 19,18 år 2017.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skatte									
-sats	20,28	20,28	20,28	20,13	20,08	19,91	19,91	19,88	19,18

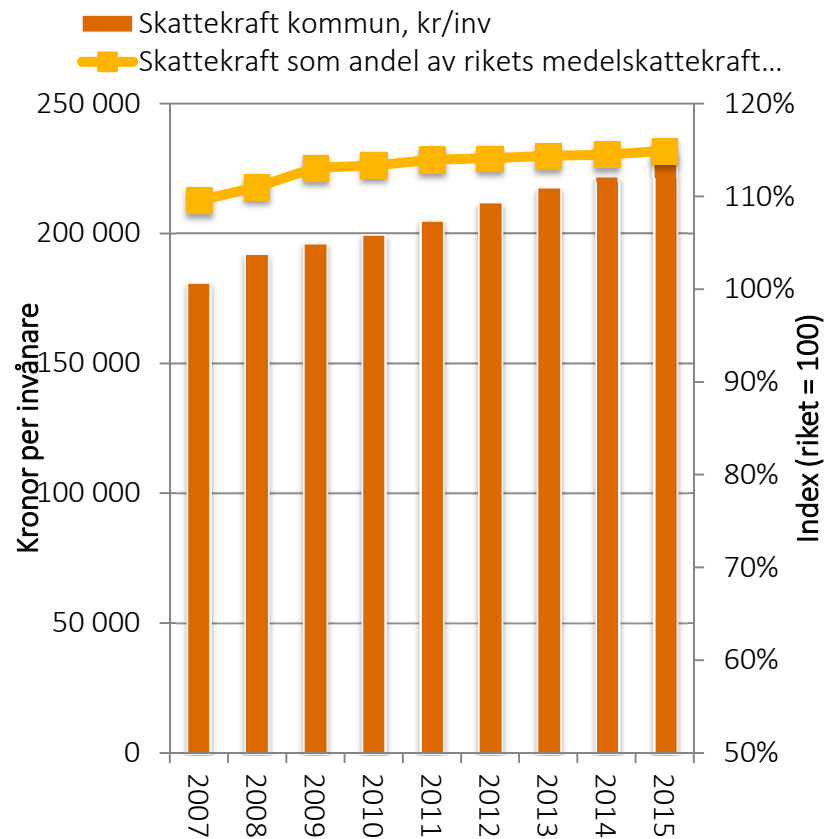
Basen för kommunalskatten är invånarnas förvärvsinkomster. Till förvärvsinkomsterna räknas förutom löner även löneförmåner, sjukpenning, a-kassa, pensioner etc. Dessutom ingår inkomst av näringsverksamhet för de företagare som inte bedriver verksamheten i aktiebolagsformen. Lönerna är den dominerande delen av skattebasen. Därefter kommer pensionerna och de andra skattepliktiga ersättningar från staten (transfereringarna).

På sikt är sysselsättningen avgörande för skattebasens utveckling. Längre arbetsliv (tidigare inträde och senare utträde) bedöms vara av stor vikt för den framtida försörjningskvoten i riket. Även högre förvärvsgrad bland utrikes födda är av vikt. Lönernas dominerande roll i skattebasen gör att utvecklingen av sysselsättning och lönenivåer är av avgörande betydelse för hur skattebasen utvecklas.

Löneökningar i sig ger inte så mycket mer resurser över till den kommunala verksamheten. Ökade skatteintäkter till följd av löneökningar i samhället motsvaras normalt av ungefär lika stora löneökningar också för kommunernas anställda. Det är därför sysselsättningen, räknat i antalet arbetade timmar, som i praktiken bestämmer vad löneinkomsterna i skattebasen ger för resurser till den kommunala verksamheten.

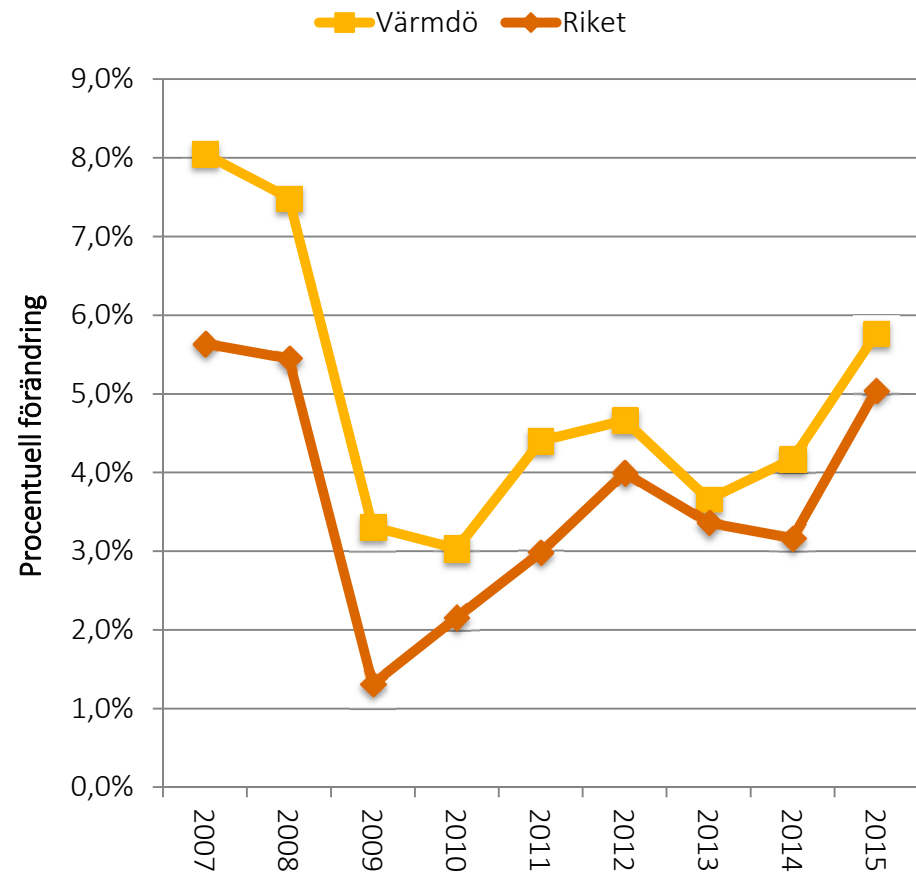
Kommunens skattekraft och skatteunderlag

Kommunens skattekraft

Värmdö kommun
PwC

Utveckling av kommunernas skatteunderlag

2017-10-13
14

Statens bidrag till kommunsektorn

Kommunernas skatteintäkter räcker inte till för att finansiera hela det kommunala uppdraget. Därför skjuter staten till pengar via det generella statsbidraget. För 2017 uppgår det till 67 miljarder kronor.

Statens bidrag till kommunerna räknas inte upp mellan åren. Om staten inte tillför nya resurser sker det genom den allmänna löne- och prisutvecklingen en urholkning av bidraget över tid vilket skapar ett behov av effektiviseringar för kommunerna. Enligt en uppskattning från SKL motsvarar urholkningen cirka 2 miljarder kronor per år för samtliga kommuner.

Vidare finns det en praxis att förändringar i skattesystemet som påverkar kommunernas skatteunderlag regleras via det generella statsbidraget. I beräkningarna har vi antagit att staten värdesäkrar statsbidrag efter 2021 med **3 procent årligen**. Detta motsvarar ca 25 miljarder för kommunsektorn år 2030.

Över tid har staten tillskjutit medel som i genomsnitt motsvarar en värdesäkring. För Värmdö innebär denna värdesäkring ca 121,8 miljoner i ökade intäkter år 2030. Detta motsvarar 0,62 kronor på skattesatsen. Det finns dock skäl att ifrågasätta en framtida värdesäkring. SKL presenterar i Ekonomi-rapporten (okt. 2013) en sidokalkyl där statsbidragen låts vara nominellt oförändrade.

Staten är, enligt den så kallade finansieringsprincipen, skyldig att kompensera kommunerna ekonomiskt vid av staten beslutade verksamhetsförändringar. På motsvarande sätt kan kommunerna få lämna ifrån sig resurser om staten beslutar om ett minskat åtagande.

Statsbidraget fördelas efter kommunernas skattekraft. Kommuner med låg skattekraft får ett större tillskott än de med en högre skattekraft. En handfull kommuner har en så pass hög skattekraft att de betalar en avgift till staten.

Fördelning av regeringens s.k. välfärdsmiljarder

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2017 ett årligt tillskott till kommuner och landsting med 10 miljarder kronor.

Pengarna kommer att fördelas dels efter invånarantal, dels efter en fördelningsnyckel som tar hänsyn till asylsökande och nyanlända. 70 procent av bidraget kommer att fördelas utifrån antalet asylsökande och nyanlända, och 30 procent utifrån antal invånare. Dessa 30 procent finns i det generella statsbidraget 2017. Den del som fördelas utifrån invånarantalet kommer att öka successivt fram till 2021.

År	Totalt, mnkr	Generell fördelning, mnkr	Generell fördelning, kronor/invånare	Modellberäknad fördelning, mnkr
2016	8 330	0	0	8 330
2017	7 700	2 100	211	5 600
2018	7 700	2 100	207	5 600
2019	7 500	3 500	342	4 000
2020	7 300	4 900	473	2 400
2021	7 000	7 000	668	0

Kommunens finansiella mål

Finansiella mål

Kommuner ska enligt kommunallagen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Mål och riktlinjer ska uttrycka realism och handlingsberedskap samt att de kontinuerligt ska utvärderas och omprövas. I propositionen skrivs att exempel på vad som kan ingå i den finansiella målsättningen är resultatkrav med anledning av framtida kapacitetsbehov. Resultatet bör ligga på en nivå som reellt sett konsoliderar ekonomin.

Kommunens finansiella mål

Värmdö kommuns resultatmål för god ekonomisk hushållning är:

- Årets resultat enligt resultaträkningen i förhållande till skatteintäkter, skatteutjämning och generella statsbidrag ska vara minst 1 % exklusive engångsposter.
- Soliditeten skall öka. Indikatorn beräknas exklusive Vatten och Avlopp och följs upp årligen men tar hänsyn till utvecklingen den senaste tvåårsperioden.
- Nämndernas budgetavvikelse skall vara positiv eller 0 %.
- För affärsdrivande verksamhet ska avgiftsfinansieringsgraden över tid vara 100 %. Vatten och avlopps respektive Renhållnings eventuella skuld till kommunens skattekollektiv, får uppgå till maximalt 15 % av verksamhetens omsättning. Under kort tid kan skuldsättningen tillåtas öka till 25 procent, det förutsätter dock att det finns en tydlig plan för återbetalning.

DEL II

KOSTNADSFramsKRIVNING I

FASTA PRISER

Kommunal verksamhet och befolkningsförändringar

- Teoretiska utgångspunkter
- Kommunens befolkningprognos fram till 2030

Kommunal verksamhet och befolkningsförändringar

Att en kommun med stor befolkning har ”mer” kommunal verksamhet än en liten är tämligen självklart. Två lika stora kommuner kan dock ha olika utbyggd kommunal verksamhet.

Skillnader kan förklaras av:

- Åldersstrukturen
- Socioekonomiska strukturen
- Graden av ”frivillig” verksamhet
- Ambitionsnivån i obligatorisk verksamhet
- Inslag av entreprenad (påverkar nivån på den verksamhet där kommunen är huvudman)

Den enklaste kommunen att driva är den där befolkningsutvecklingen är stabil och där ålderskullarna är ungefär lika stora mellan åren. Verkligheten är dock en annan!

Både minskande och växande kommuner upplever svängningar i ålderskullarnas storlek på grund av historiska variationer av födelsetalen (40-talet, 60-talet, 90-talet).

Efterfrågan på kommunens tjänster behöver nödvändigtvis inte öka eller minska i samma takt som antalet invånare förändras. Alla invånare efterfrågar inte alla delar av kommunernas tjänsteutbud.

Efterfrågan på verksamhetslokaler beror framför allt av utvecklingen för de specifika åldersgrupper som verksamheterna vänder sig till och av statliga reformer eller samhällsförändringar som påverkar målgruppernas efterfrågan.

För de individuella tjänsterna kostar nya lokaler och anläggningar mer än gamla. Finns det ledig kapacitet kan exempelvis en ytterligare elev kosta mindre än genomsnittet (marginalkostnaden). När kommunen slår i kapacitetstaket kan den extra eleven bli väldigt dyr.

För de kollektiva tjänsterna bör det finnas stordriftsfördelar för vissa verksamheter där kostnaden kan öka mindre än vad som följer av befolkningstillväxten.

Viktiga verktyg för att hantera expansionen är:

- Bostadsbyggnadsprognos
- Befolkningsprognos
- Lokalresursplan
- En adekvat resursfördelningsmodell i budgetprocessen

Befolkningsprognoser fram till 2030

Planeringsalternativ och maxalternativ

Värmdö kommun har under 2017 beställt befolkningsprognoser av Sweco som gjort prognoser fram till 2026 med utblick till 2050. Prognoserna utgår från den folkbokförda befolkningen per ålder och kön 31 december 2016 samt bostadsplaner fram till år 2026.

Två prognoser har framtagits där planeringsalternativet med en genomsnittlig folkökning på cirka 2 procent per år till år 2030 används i beräkningarna i denna rapport.

Ett maxalternativ prognosticeras också med en genomsnittlig folkökning på cirka 3 procent per år fram till år 2030. Maxalternativet visar den maximala befolkningstillväxt som kommunen kan uppnå givet att alla byggplaner sker inom utsatt tid och med det maximala antalet bostäder.

Prognoserna ersätter kommunens tidigare prognoser med låg- och högalternativ där det senare ligger i linje med det nya planeringsalternativet.

Med planeringsalternativet beräknas befolkningen uppgå till 55 210 personer 2030 (56 500 personer för gamla högalternativet) och med maxalternativet 63 304.

Några bilder av maxalternativet finns redovisade i rapporten men i beräkningarna används planeringsalternativet då det vid workshopen beslutades att det var det mest realistiska alternativet.

Befolkningsutveckling planeringsalternativet

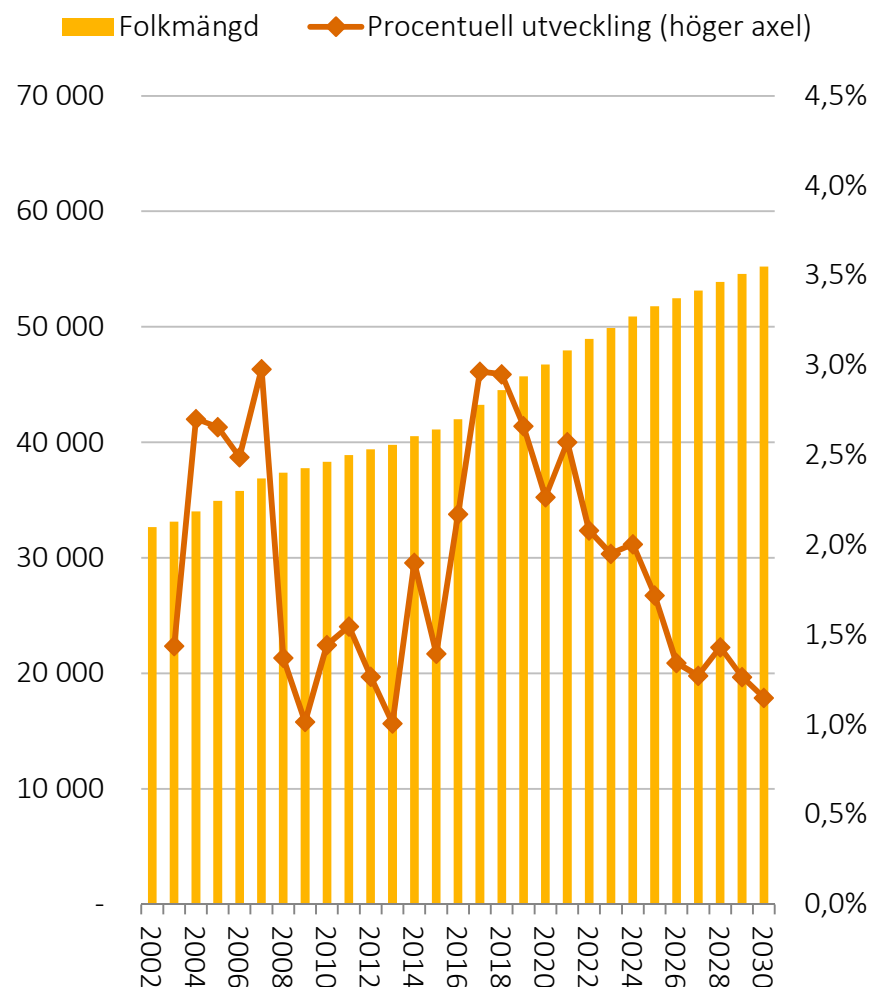
Utfall 2002-2016 samt kommunens prognos till 2030

Sedan år 2002 har Värmdö befolkning ökat med cirka 9500 personer. Den procentuella befolkningsökningen har varierat mellan 1 procent och 3 procent med ett genomsnitt på 1,8 procent.

I prognosen planeras för en fortsatt ökning av folkmängden. Från 2016 till 2030 prognosticeras ökningen till 13 200 invånare och en total befolkning på 55 210 invånare 2030.

Den årliga förändringstakten framöver varierar mellan 1,1 och 3,0 procent med ett genomsnitt på 2 procent. Folkmängden förväntas öka som mest i början på perioden.

På nästa sida presenteras en alternativ maxprognos men i resten av rapporten används planeringsalternativet i analysen.

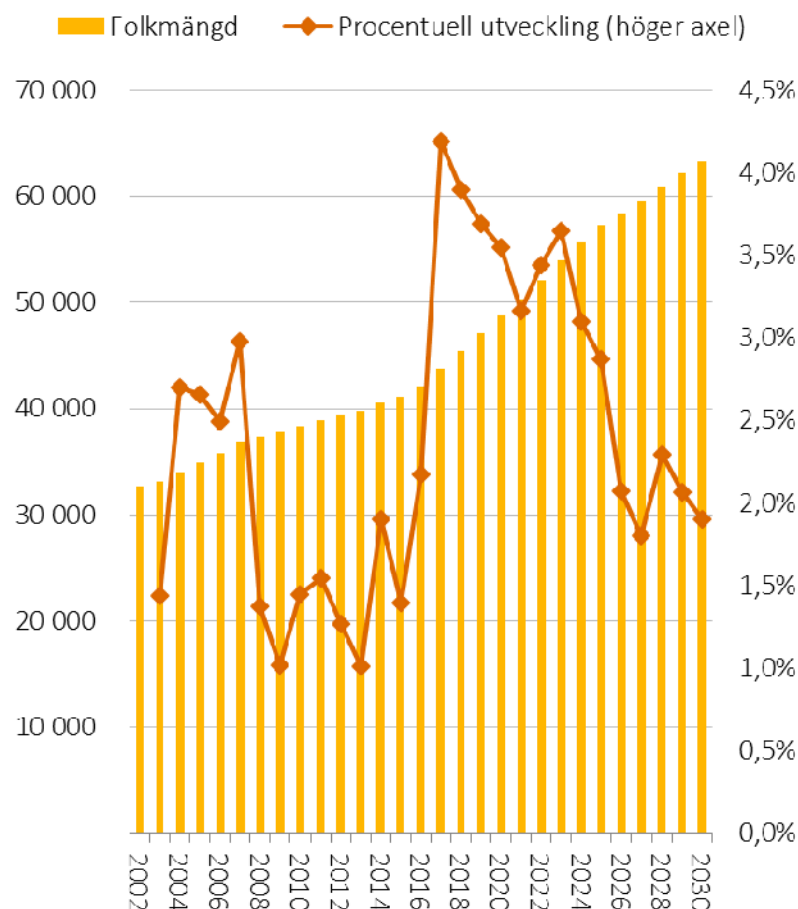

Befolkningsutveckling Maxalternativet

Utfall 2002-2016 samt kommunens prognos till 2030

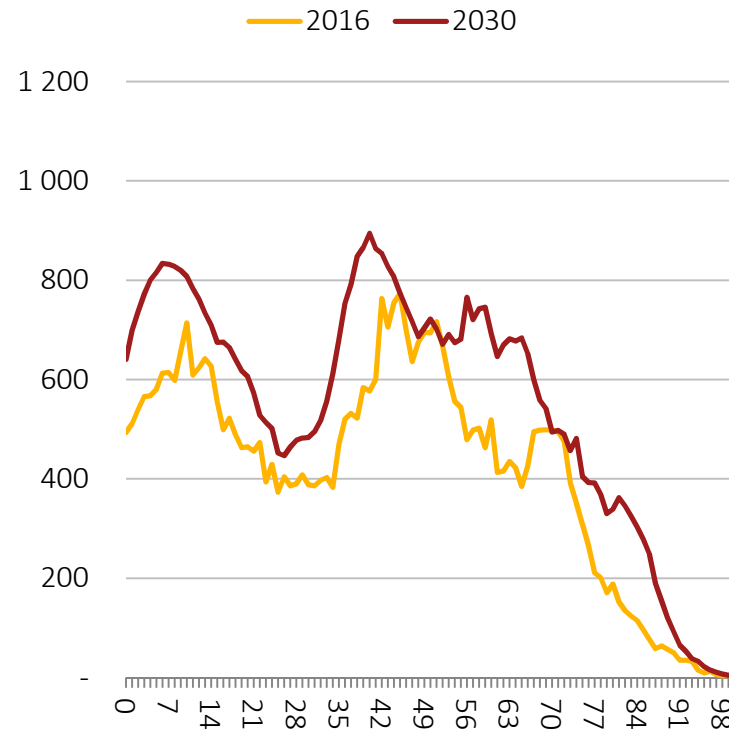
I den nya prognosen för maxalternativet prognosticeras en kraftig ökning av folkmängden till 2030. Ökningen beräknas till drygt 21 000 invånare från 2016 till 2030 då befolkning prognosticeras till 63 300 invånare. Prognosen förutsätter att alla planerade byggplaner inom utsatt tid och med det maximala antalet bostäder.

Den årliga förändringstakten prognosticeras till mellan 1,8 och 4,2 procent med ett genomsnitt på 3 procent. Folkmängden förväntas öka snabbast 2017 och 2018.

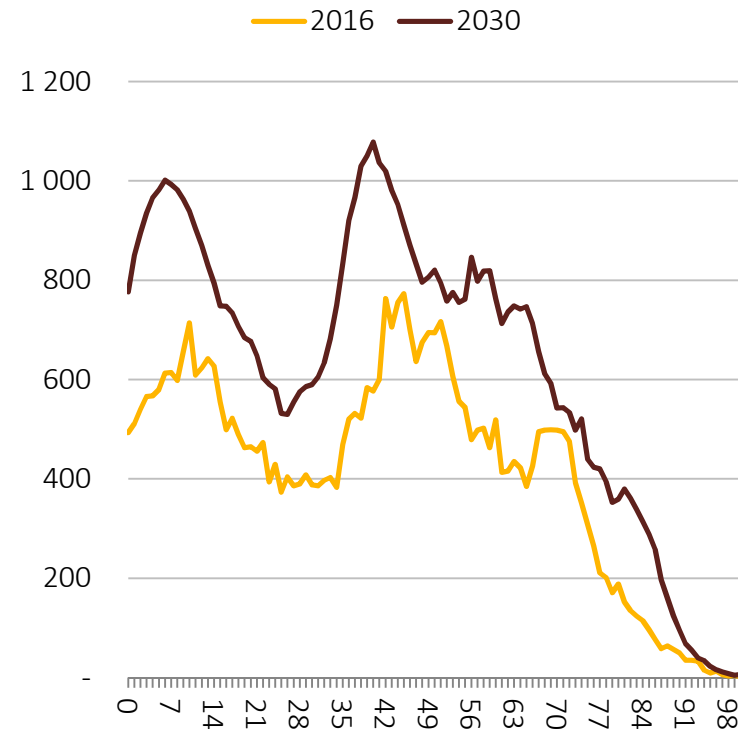

Befolkningsstruktur 2016 och 2030

Planeringsalternativ

Maxalternativ

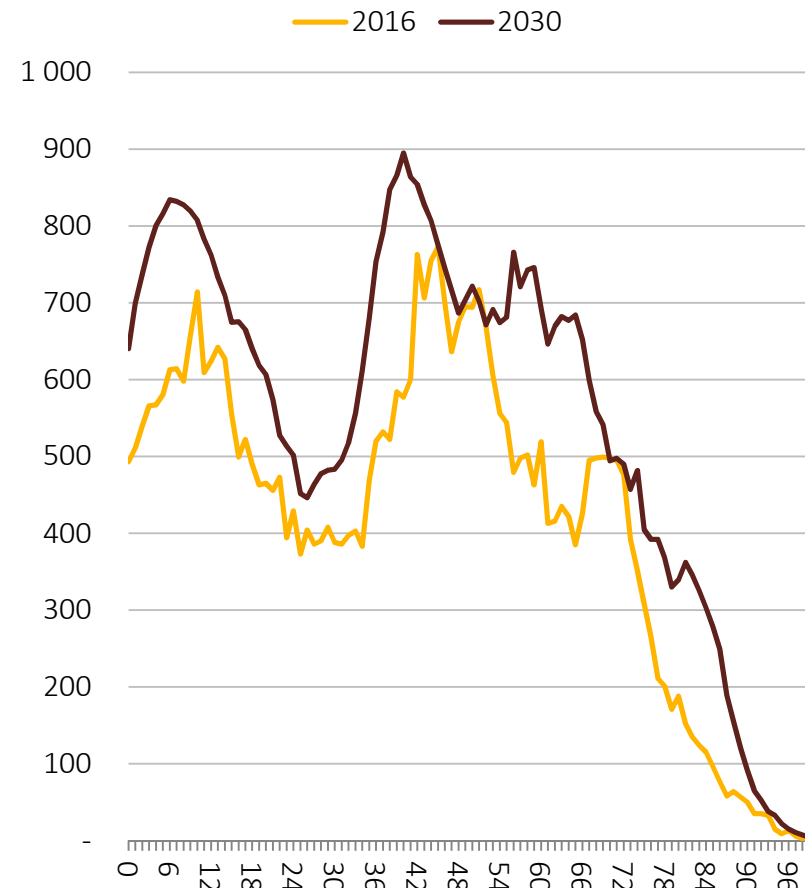
- Stora skillnader mellan alternativen för de flesta åldrar (utom äldre).
- Fler i de flesta åldrar

Befolkningsstruktur planeringsalternativet

Utfall 2016 och samt prognos 2030. Antal personer i årsklasser.

Jämfört med 2016 kommer kommunens befolkning att öka i nästan alla åldrar år 2030.

År 2030 är 40 åringarna flest med 895 personer vilket kan jämföras med år 2016 då antalet 40 åringar var 577 personer.

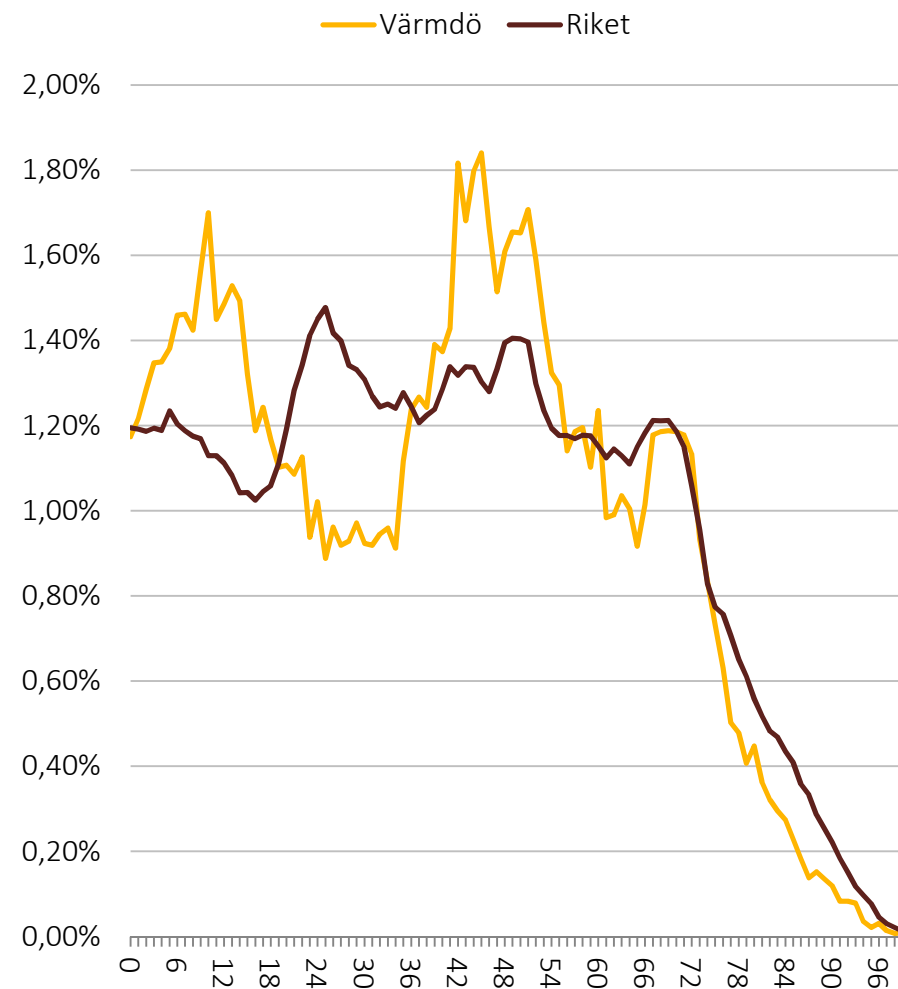
Befolkningsstruktur 2016 planeringsalternativet

Jämförelse kommunen och riket. Andelar i årsklasser.

Värmdö kommuns befolkningsstruktur i utgångsläget skiljer sig från genomsnittet i riket. Kommunen har framförallt en lägre andel personer i åldersintervallet 19-37 år samt 75-100 år.

Kommunen har däremot en högre andel i åldersintervallet 37-56 år samt 0-19.

Detta medför att försörjningskvoten idag i Värmdö (0,78) är något högre än riket (0,74)

Behovsutveckling för verksamheterna

Behovsutveckling 2016 samt antaganden till 2030

Inga antaganden om förändrade servicenivåer eller relationen mellan kommunal och fristående verksamhet har gjorts. Rådande nivå beräknas fortsätta fram till 2030.

I det följande redovisas utvecklingen av antalet brukare eller motsvarande för perioden 2002 till 2016 för de stora verksamheterna. Vidare redovisas valda antaganden för perioden fram till 2030.

Förändringstrycket totalt påverkar kommunens kostnadssida genom ökade löner och hyror (egen regi) och genom ökade utgifter för entreprenader (extern utförare). Relationen mellan egen regi kontra entreprenad är intressant utifrån ett lokalförsörjningsperspektiv.

En ökning av antalet brukare i egen regi kan skapa behov av nyinvesteringar (via bolag). En ökning av antalet brukare i extern regi skapar inte motsvarande behov, då den externa utföraren antas lösa lokalfrågan.

På de följande sidorna redovisas behovsutvecklingen inom några av kommunens huvudsakliga verksamheter.

Behovsutvecklingen illustreras både i form av platser i kommunens egen regi samt totalt platsbehov för verksamheten (oavsett regi).

Utvecklingen redovisas för:

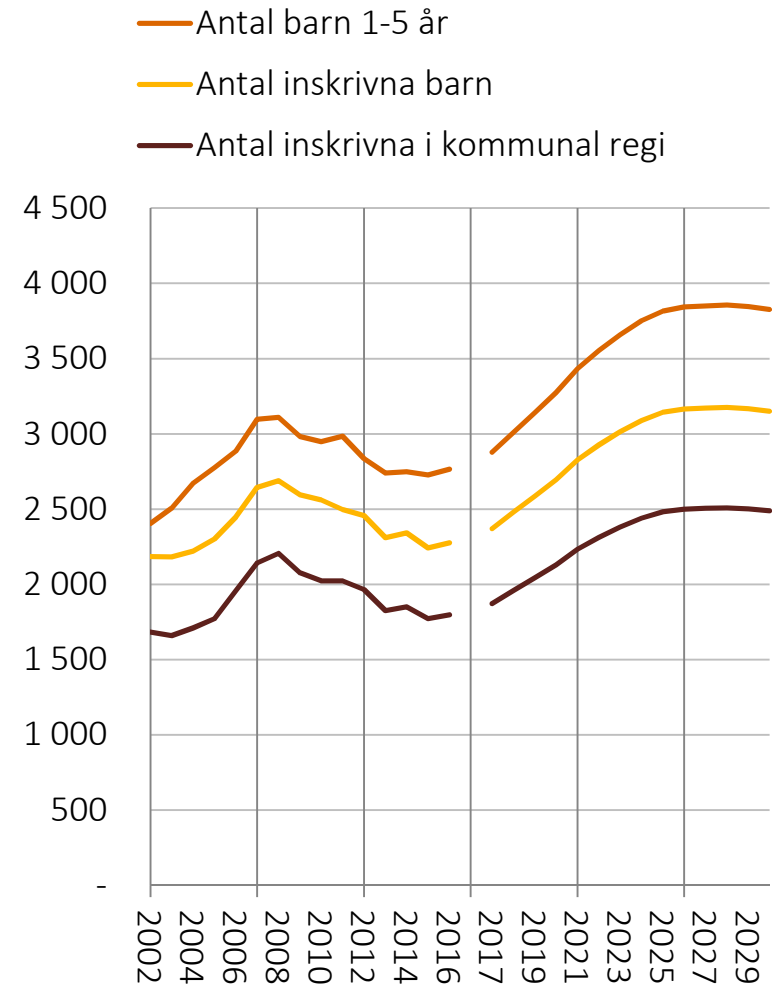
- Förskola
- Grundskola
- Gymnasieskola
- Särskilt boende (äldreomsorg)
- LSS-boende

Förskola

Sedan år 2002 till 2016 har antalet barn 1-5 år ökat med 400. Andelen inskrivna barn har varit relativt stabil under perioden och ökningen i egen regi har skett med 120 barn.

Fram till 2030 ökar antalet barn i ålder 1 till 5 år med 950 stycken. Ökningen sker fram till 2026 för att sedan plana ut.

Givet att andelen i kommunal regi är oförändrad innebär det en ökning med 700 barn till 2030 och totalt cirka 2500 barn.

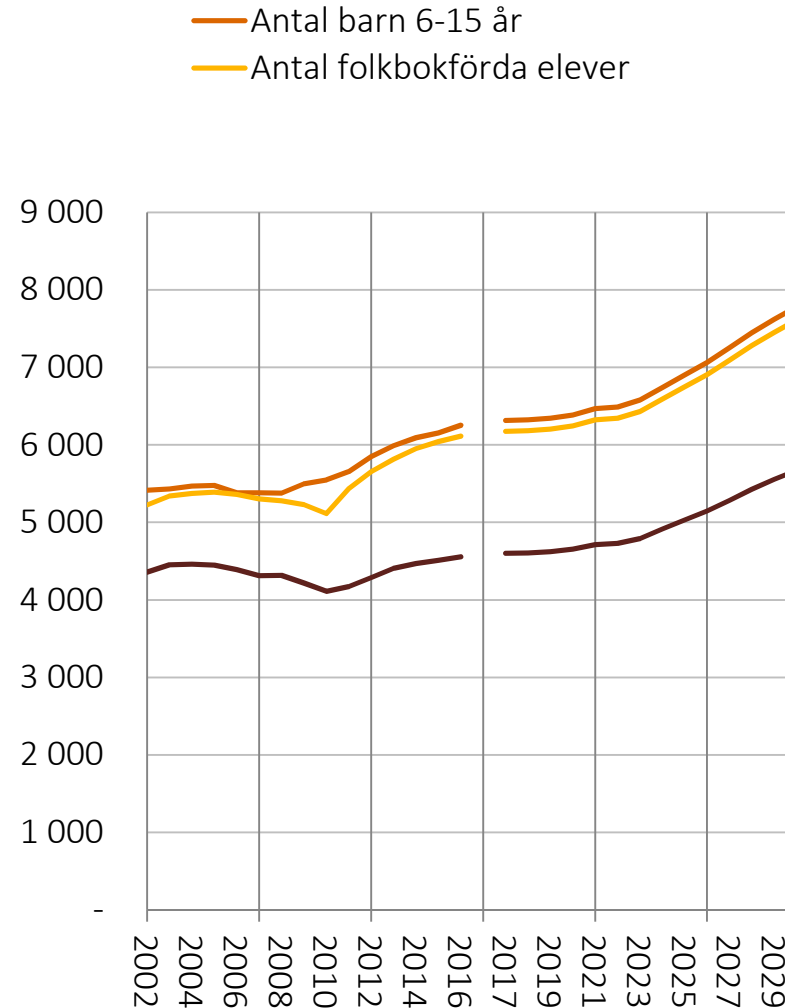

Grundskola

Mellan 2002 och 2016 har det skett en ökning av antal grundskoleungdomar med cirka 850 elever. Eftersom vi har skolplikt samvarierar antalet elever med antalet personer i åldersgruppen. Antalet elever i kommunens skolor har varit ganska stabilt med en ökning med cirka 200 elever under perioden

Antalet elever förväntas öka med cirka 1500 elever till 2030.

Antalet elever i kommunens grundskolor år 2016 var 4 557 och förväntas fram till 2030 öka med 1100 elever till 5 671 elever 2030, givet en konstant andel elever i kommunal regi. Den största ökningen sker i slutet av perioden.

Gymnasieskola

Antalet ungdomar i åldern 16 till 18 år ökade fram till 2010 för att därefter minska.

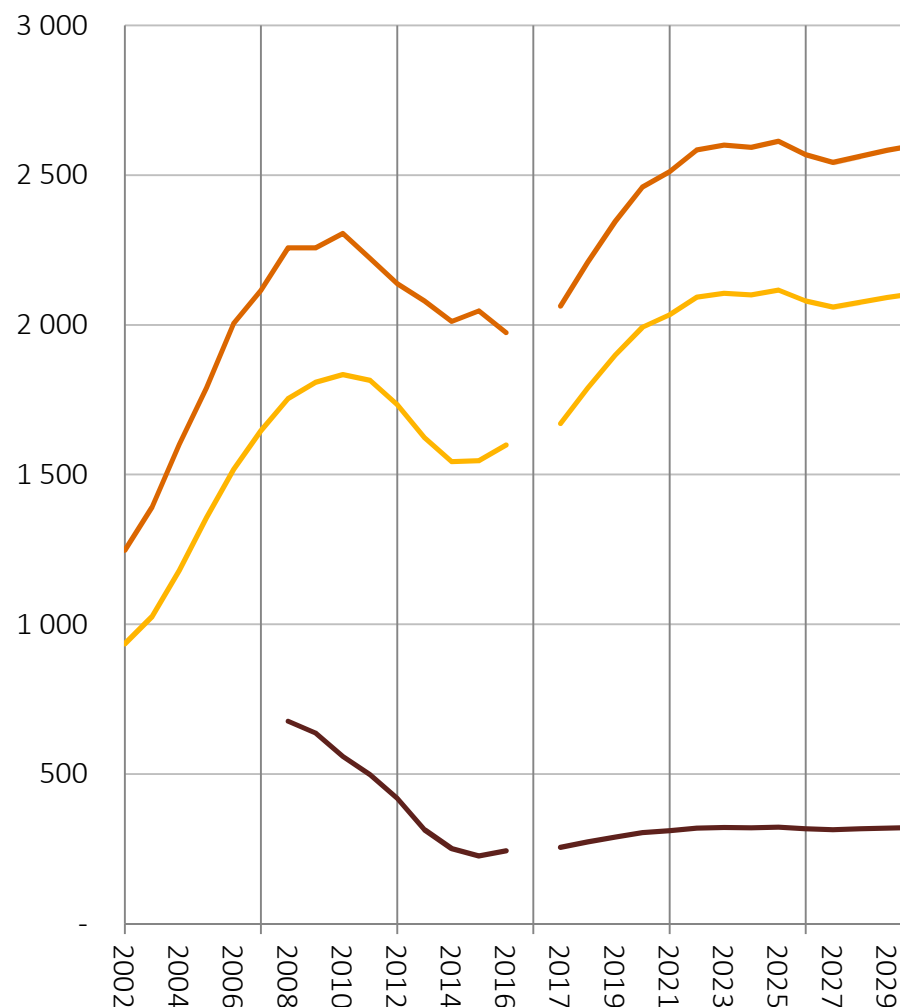
Kommunen har 244 elever i kommunalt gymnasium och större delen av eleverna går alltså i andra kommuners skolor.

Betalningsansvaret för dessa ligger dock hos elevens hemkommun.

Det totala antalet folkbokförda gymnasieelever i Värmdö kommun förväntas öka med 500 elever till 2030 vilket är något mindre än ökningen under perioden 2002- 2016 då antalet ökat med ca 660 elever.

Av den framtida ökningen förväntas knappt 80 elever välja kommunal gymnasieskola.

- Antal ungdomar 16-19 år
- Antal folkbokförda elever
- Antal folkbokförda elever i kommunal regi

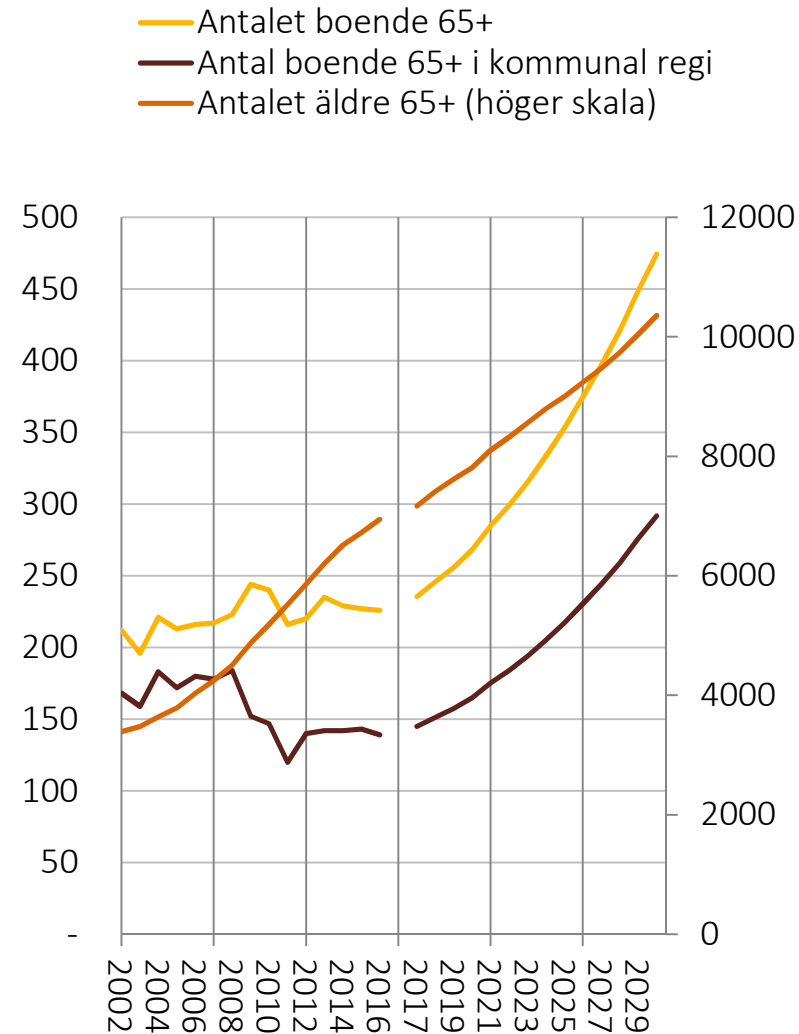

Särskilt boende

Antalet personer i åldern över 65 år har ökat med 3552 personer vilket är mer än en fördubbling 2002-2016 (höger skala). Antalet äldre i särskilda boenden har samtidigt ökat med 14 personer.

Fram till 2030 förväntas antalet personer 65+ öka med ca 3400 personer. I särskilda boenden förväntas antalet personer öka med nära 250 personer och cirka 150 av dem förväntas vara i kommunal regi.

Anledningen till den kraftiga ökningen i särskilt boende är att en stor grupp blir över 80 år, dessa kräver mer särskilda boenden.

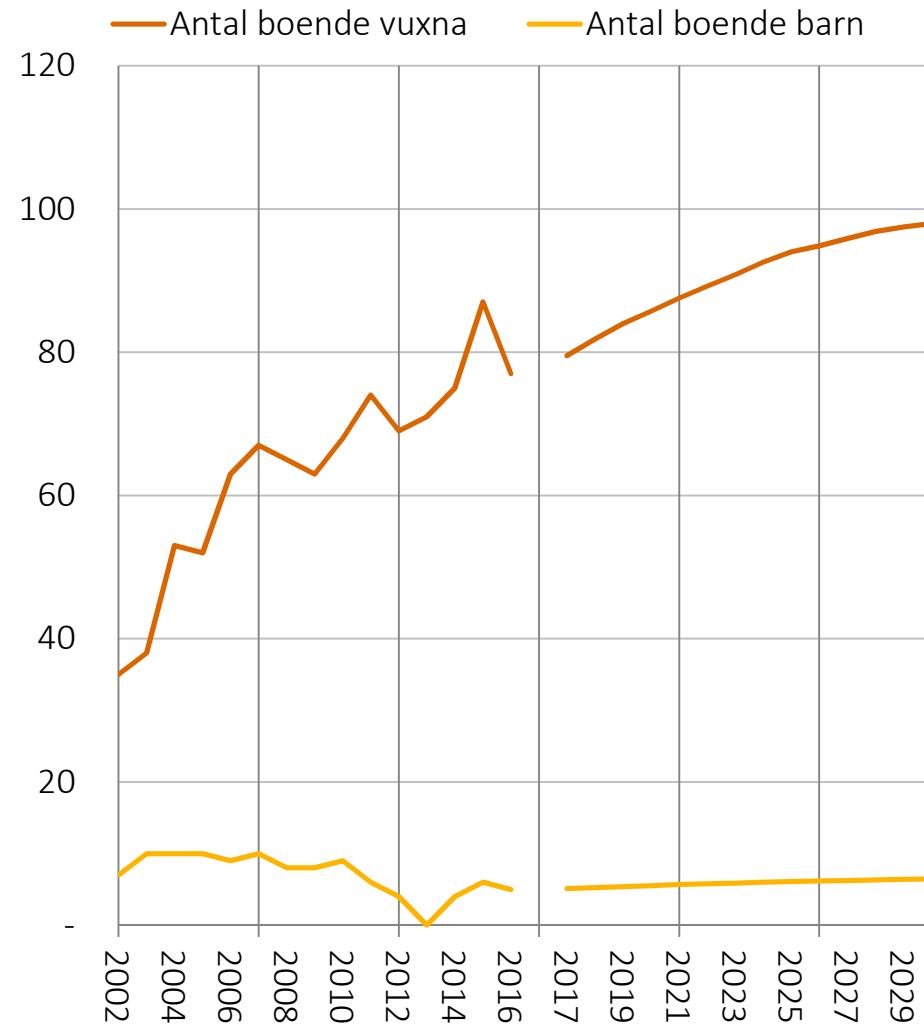

LSS-boende

Under perioden 2002-2016 ökade antalet vuxna i boende med särskild service med 42 personer. Antalet barn i LSS-boende har samtidigt minskat något (2 barn).

Givet att antalet LSS-insatser växer i takt med befolkningen förväntas antalet vuxna i boende med särskild service öka med 21 personer.

Antalet barn i LSS-boende förväntas med samma förutsättningar öka med ca 1 individ.

Investeringar

Lokaler, infrastruktur och övrigt

Allmänt om strategisk lokalförsörjning

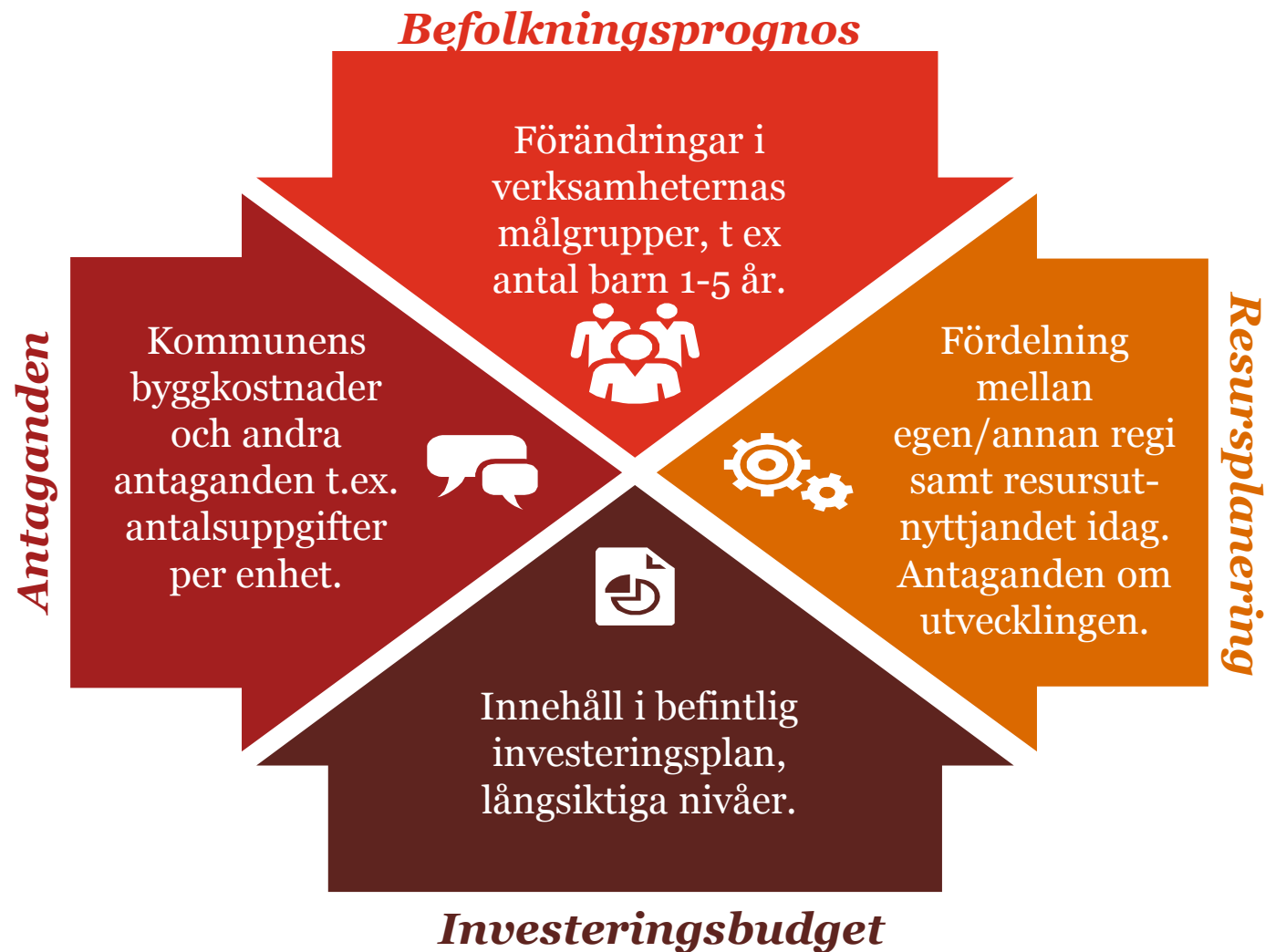
Värmdö är en kommun under tillväxt och demografiska förändringar och behovet av kommunal service kommer att öka och förändras innehållsmässigt de närmaste 15 åren.

De kommunala verksamheternas behov av lokaler förändras över tiden. Ibland handlar det om att undvika kostnader för outnyttjade lokaler. I andra fall handlar det om att minimera risken för att stå utan nödvändiga lokaler när det behövs. Därför är det angeläget att ständigt behovsanpassa kommunens utbud av lokaler.

Detta förutsätter en strategisk lokalresursplanering. Resultatet av lokalresursplaneringen kan innebära investeringar av skiftande storlek. Utmaningen för den strategiska lokalresursplaneringen är att matcha den framtida demografiska utmaningen med ändamålsenliga lokaler.

Investeringsbehovet i verksamhetslokaler blir således en viktig del i kommunens budget- och planeringsarbete. Dels i form av investeringsutgifter och därmed finansierings- och likviditetsfrågor, dels i form av tillkommande drifts- och kapitalkostnader.

För att skapa en långsiktig investeringsplan

Investeringar och exploateringar från workshop till 2030

I samband med genomförd investeringsworkshop beräknades det demografiska behovet av framtida investeringar för planeringsalternativet. Utöver demografiskt behov av investeringar tillkommer ombyggnationer och renoveringar samt övriga ej demografiskt betingade investeringar. I beräkningarna ingår ingen ny gymnasieskola.

- 9 nya förskolor (100 barn/förskola) och beräknade till ca 400 mnkr
- 2 nya grundskolor beräknade till 700 mnkr och totalt 1191 mnkr
- 4 nya äldreboenden beräknade till ca 700 mnkr samt 4 LSS-boenden beräknade till 63 mnkr. Totalt 918 mnkr i omsorgs & välfärdslokaler.
- Kultur och fritid 941 mnkr (inkl exempelvis ridhus, sim-, gymnastik- och idrottshallar samt Porslinsfabriken)
- Exploateringar (inkl Gustavsbergsprojektet, Ingarökrysset samt Storskogsvägen) 1236 mnkr
- VA & renhållningsinvesteringar 1 284 mnkr
- **Försäljningsintäkter för exploateringsverksamheten 674 mnkr (redovisas separat)**

Investeringar/exploateringar (netto)	(mnkr)
Förskolor	395
Grundskolor	1 191
Omsorg och välfärds lokaler	918
Kultur & fritid lokaler	941
Övriga fastighetsinvesteringar	988
Övriga investeringar (vägar, inventarier etc)	1 242
Exploateringar	1 236
Summa	6 911
Avgiftskollektiv	
<u>Va & Renhållning</u>	<u>1 284</u>

Investeringar fram till 2030 (exkl VA & Renhållning)

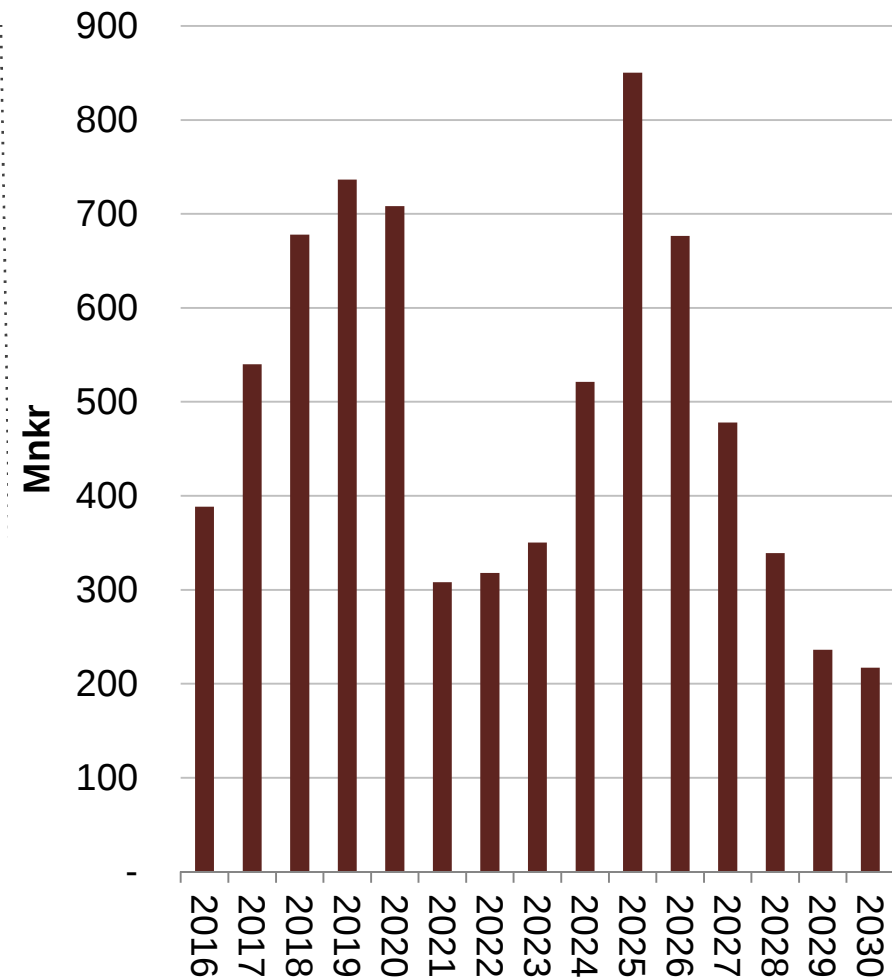
Budget och plan miljoner kronor

Kommunen står inför ett utbyggnadsbehov inom den kommunala kärnverksamheten. Utöver de investeringar som har en koppling till demografin planeras det för investeringar i fritid och kultur och infrastruktur.

*Perioden 2017-2030
prognostiseras investeringar om
sammantaget 6,9 mdkr i fasta
priser.*

De årliga investeringsvolymerna uppgår till mellan 217 mnkr och 850 mnkr. Investeringsbehovet är som störst i början av perioden. Exploateringsverksamheten är inkluderad i dessa siffror. Exploateringsintäkter från försäljning redovisas inte här utan under verksamhetens intäkter.

Investeringsvolymerna bygger på befintliga planer samt material som kommunens tjänstemän har tagit fram under ledning av PwC i en workshop.

Exploateringar fram till 2030

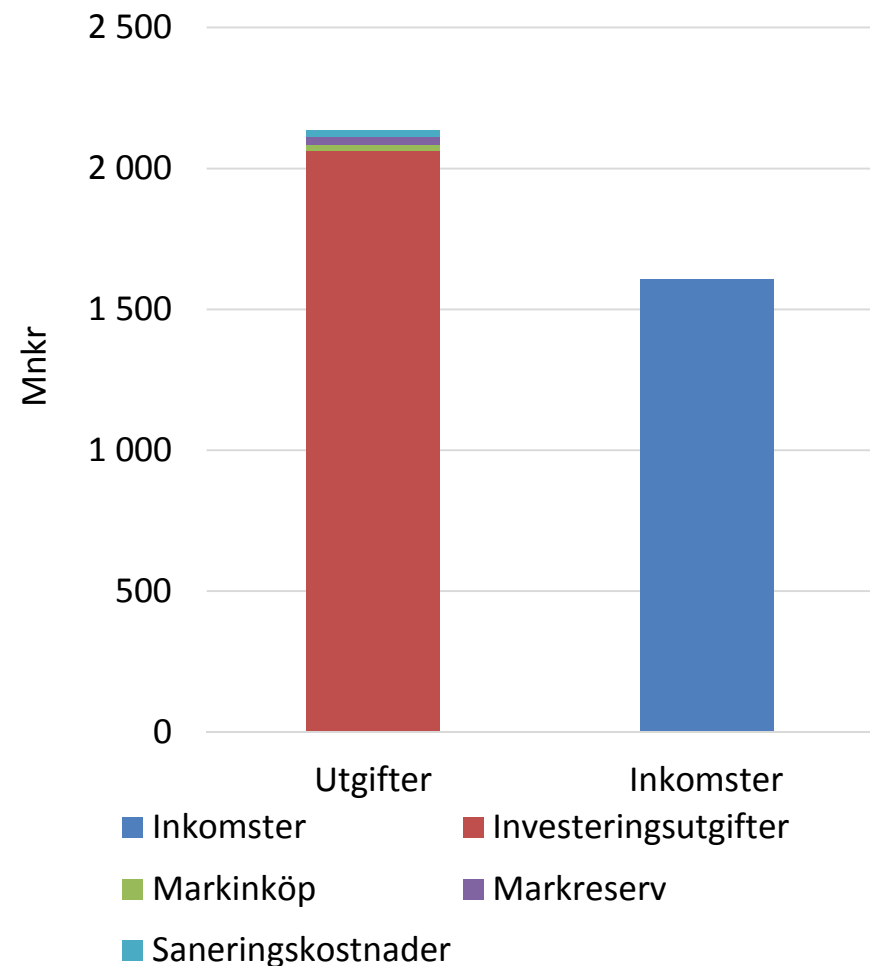
Budget och plan miljoner kronor

Kommunen står även inför stora exploateringar fram till 2030. Större delen av utgifterna består av investeringsutgifter i exploateringsprojekt avseende bland annat infrastruktur. Investeringar i fastigheter (ex kommunala lokaler) inom exploateringsområden ingår inte i siffrorna. Markinköp, markreserv och saneringskostnader avser en mindre del av de totala utgifterna.

*Perioden 2017-2030
prognostiseras exploateringar om
grovt räknat 2 mdkr i fasta priser.*

Samtidigt beräknas exploateringsinkomsterna uppgå till 1,6 mdkr. Inkomsterna består av både försäljningsinkomster som investeringsinkomster.

Volymerna bygger på befintliga planer samt material som kommunens tjänstemän har tagit fram under ledning av PwC i en workshop. De större ingående projekten är Gustavsbergsprojektet, Storskogsvägen samt Ingarökrysset.

Framskrivning av verksamheternas kostnader

- Utifrån 2016-års utfall
- Fasta priser

Demografisk framskrivning

Den framtida underliggande efterfrågan av kommunal verksamhet kan uppskattas genom en så kallad demografisk framskrivning. En demografisk framskrivning ger en uppskattning av hur efterfrågan av kommunens verksamhet kommer att utvecklas, givet befolkningsutvecklingen och givet ett konstant utnyttjandemönster av kommunens tjänster.

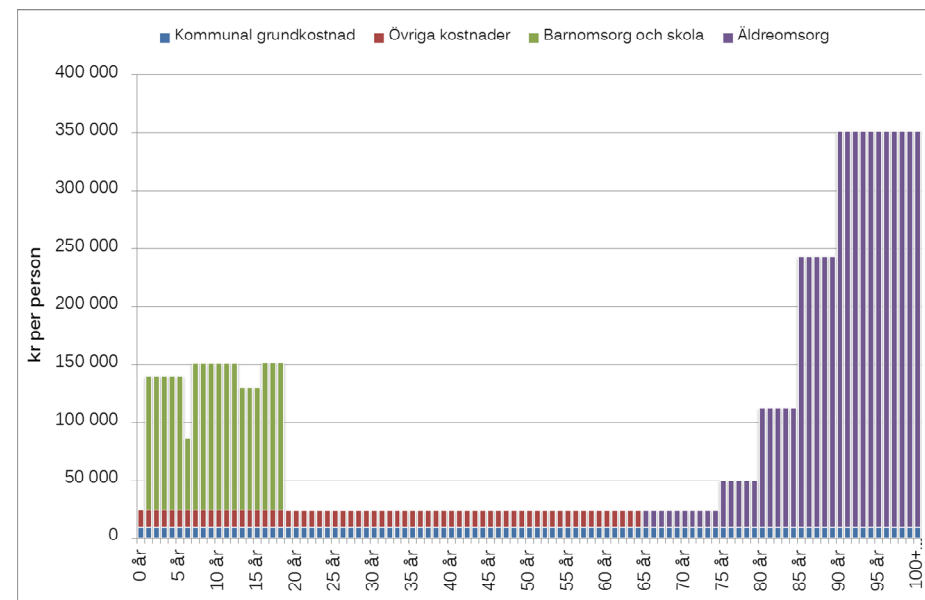
Utifrån kommunens redovisade kostnader beräknas de olika åldersgruppernas genomsnittliga nyttjande och kostnad för de olika verksamheterna fram (se bild till höger). De framräknade "prislapparna" skrivs sedan fram med utvecklingen av de olika åldersgrupperna enligt kommunens befolkningsprognos.

Utnyttjandemönstret antas vara konstant över tid, det vill säga:

- servicenivå, andelen som nyttjar verksamheten
- kostnad per person i åldersgruppen, resurstilldelning

Antagandet om konstant utnyttjandemönster kan ifrågasättas. Det finns många icke demografiska faktorer som påverkar efterfrågan på kommunala tjänster, till exempel politiska reformer.

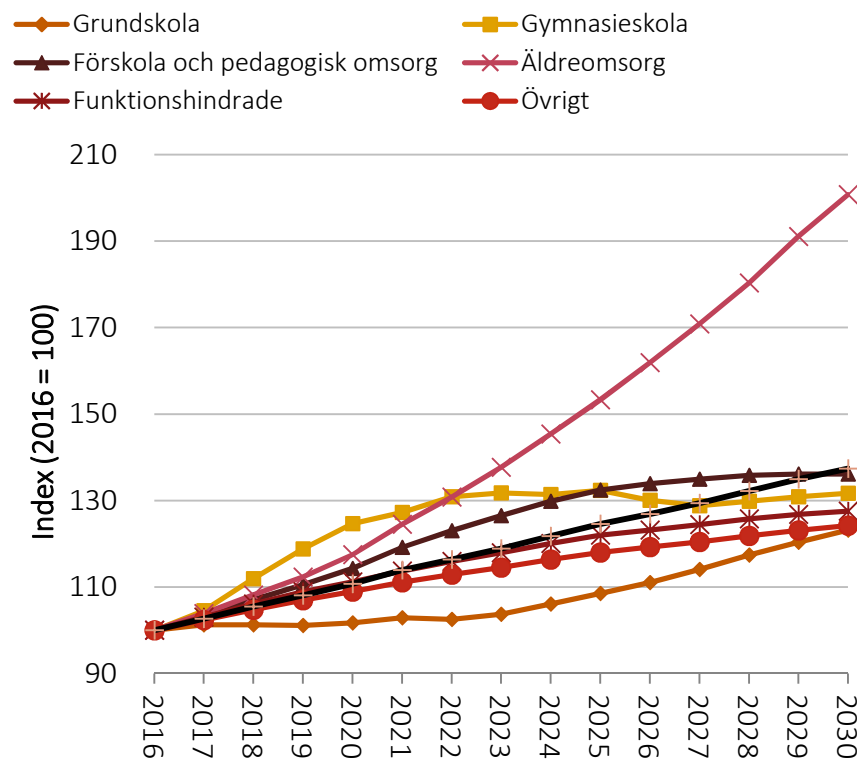
Kommunernas kostnader har historisk ökat snabbare än vad har varit motiverat av demografin. Det har handlat om ambitionshöjningar både från kommunernas sida och från staten (genom olika reformer).

Kostnadstryck till 2030

Sammantaget och årlig förändring

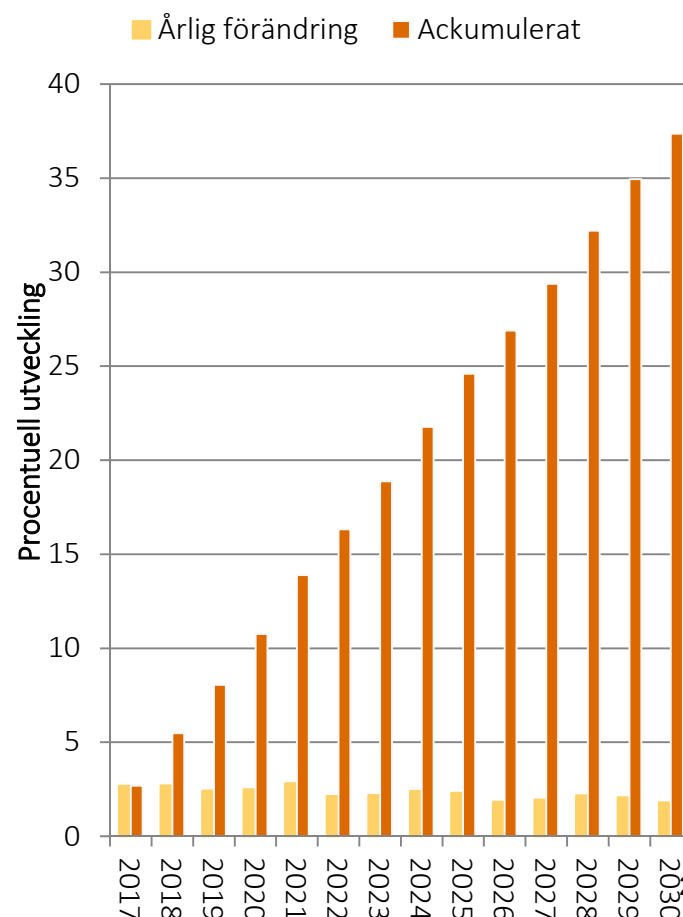
Givet kommunens befolkningsprognos och de antaganden som har gjorts avseende servicenivåer med mera ökar det totala kostnadstrycket med 37 procent under perioden i fasta priser. Samtliga verksamheter förutspås öka i volym fram till 2030. Ökningstakten varierar mellan år och mellan olika verksamheter. Det är inom äldreomsorgen som trycket är som starkast med ett ökat kostnadstryck med 100 procent.

Värmdö kommun
PwC

Den årliga förändringen av det totala kostnadstrycket ligger mellan 1,8 och 2,7 procent.

Den kraftigaste ökningen ser vi i början av perioden.

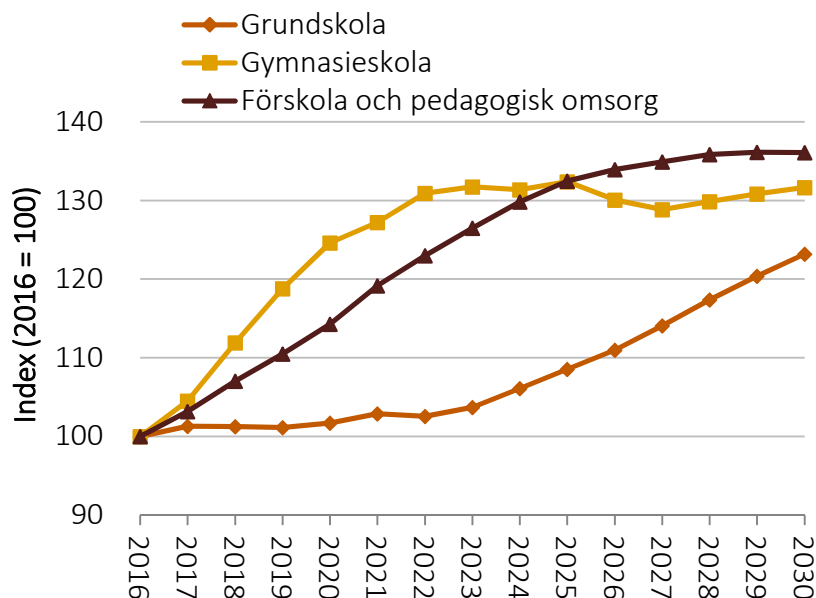

2017-10-13
43

Kostnadstryck huvudverksamheterna

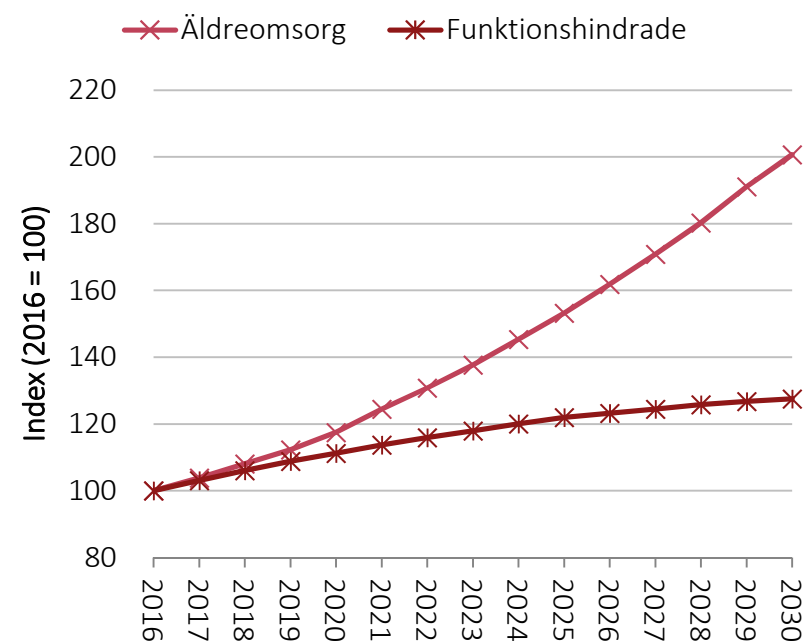
Befolkningsutvecklingen resulterar i ett ökat kostnadstryck för skolverksamheterna med mellan 23 och 36 procent.

Ökningen är som störst i förskolan. För gymnasieskolan ökar kostnaderna i början på perioden för att sedan plana ut.

Inom äldreomsorgen ökar kostnadstrycket med 100 procent till år 2030. Denna höga kostnadsökning beror främst på en kraftig ökning av antalet mellan 80+ år. Detta medför en ökad kostnad för särskilt boende.

Kostnaderna för funktionshinderomsorg ökar med 28 procent. Några antaganden kring förändrad sjuklighet bland de äldre har inte gjorts.

Kostnadstryck övrigt och totalt

Övriga kostnader antas öka med 24 procent under perioden. Några antaganden om förändrade servicenivåer eller andra förändringar har inte gjorts. Totalt ökar dessa kostnader med drygt 170 miljoner kronor i fasta priser under perioden.

Här kan man diskutera hur mycket av dessa verksamheter som ska "tillåtas" växa framöver. Merparten av dessa verksamheter är så kallade kollektiva tjänster där ökad befolkning inte nödvändigtvis behöver betyda ökade kostnader.

Kommunens kostnader ökar i fasta priser på grund av det så kallade demografiska trycket med 37 procent under perioden 2016 till 2030 (jfr ökning av totalbefolkningen på 31,5 procent). Detta innebär att den totala kostnaden per invånare ökar, se tabellen nedan. Beräkningen görs i fasta priser.

	2016	2019	2030	Skillnad mnkr
Politisk verksamhet	100	108,8	131,5	8,3
Infrastruktur och skydd	100	108,8	131,5	48,9
Kultur och fritid	100	108,1	129,7	35,2
Övrig utbildning	100	108,0	127,9	23,3
Särskilt riktade insatser	100	101,0	103,0	4,2
Individ- och familjeomsorg	100	108,6	128,0	50,9
Totalt övrigt	100	107,0	124,2	170,8

	2016	2019	2030
Kostnad kr/inv.	60 387	58 385	61 450
Index	100,0%	96,7%	101,8%

DEL III

EKONOMISKT UTFALL

- Kostnader och intäkter
- Finansiering av investeringar
- Löpande priser

Pensionskostnad

Kommunens pensioner

Pensionerna

Kommunens pensioner redovisas enligt den så kallade blandade modellen. Den innebär att kommunen under en övergångsperiod betalar dubbelt för pensioner, dels pensionsutbetalningar för dagens pensionärer (avseende intjänande före 1998), dels för de nuvarande anställdas intjänande.

Det totala pensionsåtagandet för kommunen uppgår 2016 till 767 miljoner kronor, inklusive löneskatt. Åtagandet redovisas dels som ansvarsförbindelse, dels som avsättning i balansräkningen. Avsättningarna för pensioner i balansräkningen uppgår vid utgången av 2016 till 233 miljoner kronor (inklusive löneskatt). Den gamla pensionsskulden uppgår till 534 miljoner kronor (inklusive löneskatt) vid utgången av 2016.

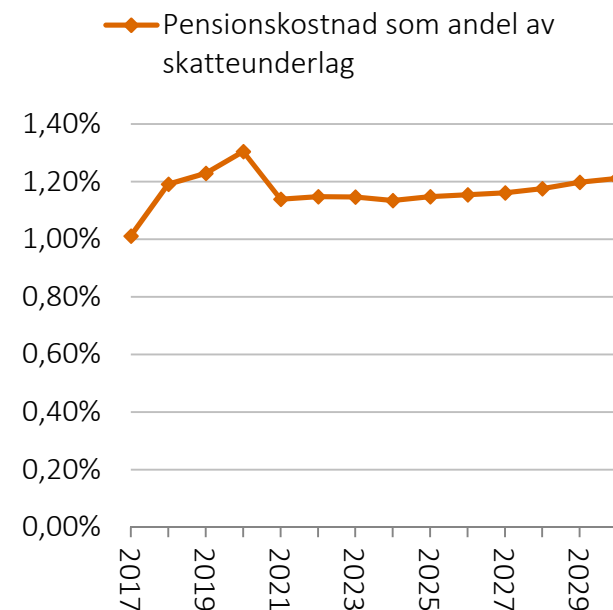
Pensionskostnaden

Kommunens pensionskostnad antas öka i takt med den allmänna löne- och prisutvecklingen.

Den totala pensionskostnaden förväntas uppgå till ca 194 miljoner kronor 2030 (jmf. 86 mnkr år 2016). Utbetalningar från den gamla skulden minskar under hela perioden.

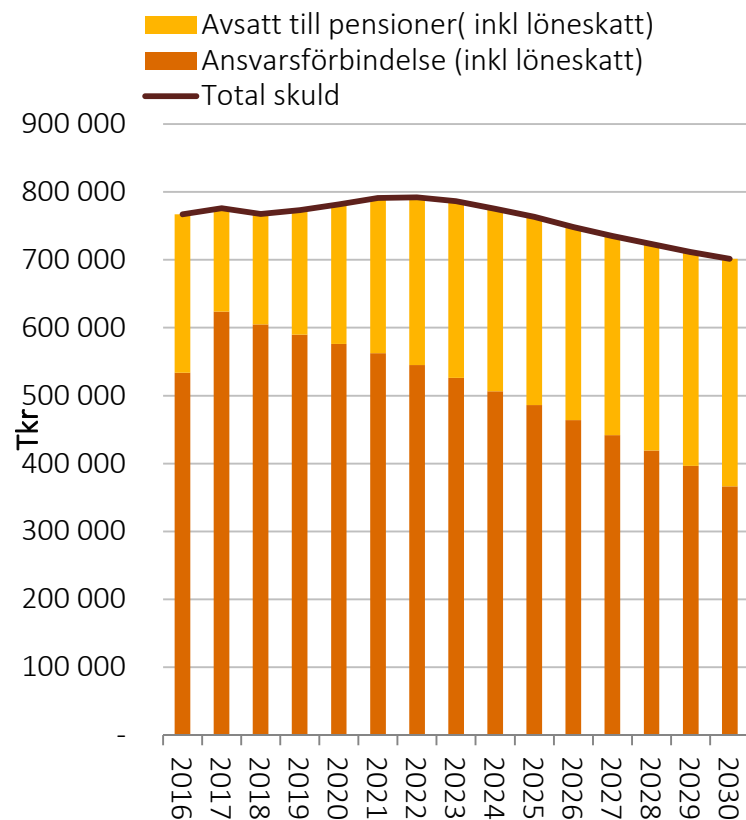
Pensionskostnad som andel av skatteunderlag

Pensionskostnaden som andel av skatteunderlaget ökar fram till 2020 från 1,0 procent 2017 till 1,3 procent 2020. År 2030 uppgår andelen till 1,2 procent.

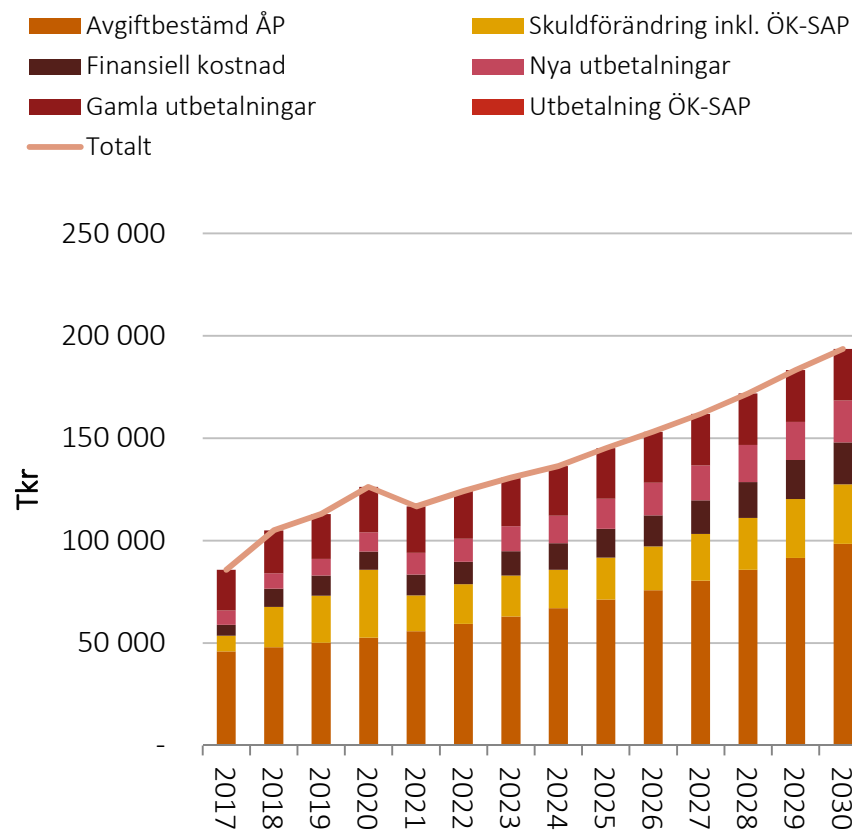
Kommunens pensioner

Pensionerna (Tkr)

Värmdö kommun
PwC

Pensionskostnaden (Tkr)

2017-10-13
49

Intäkter från skatter och kommunalekonomisk utjämnning

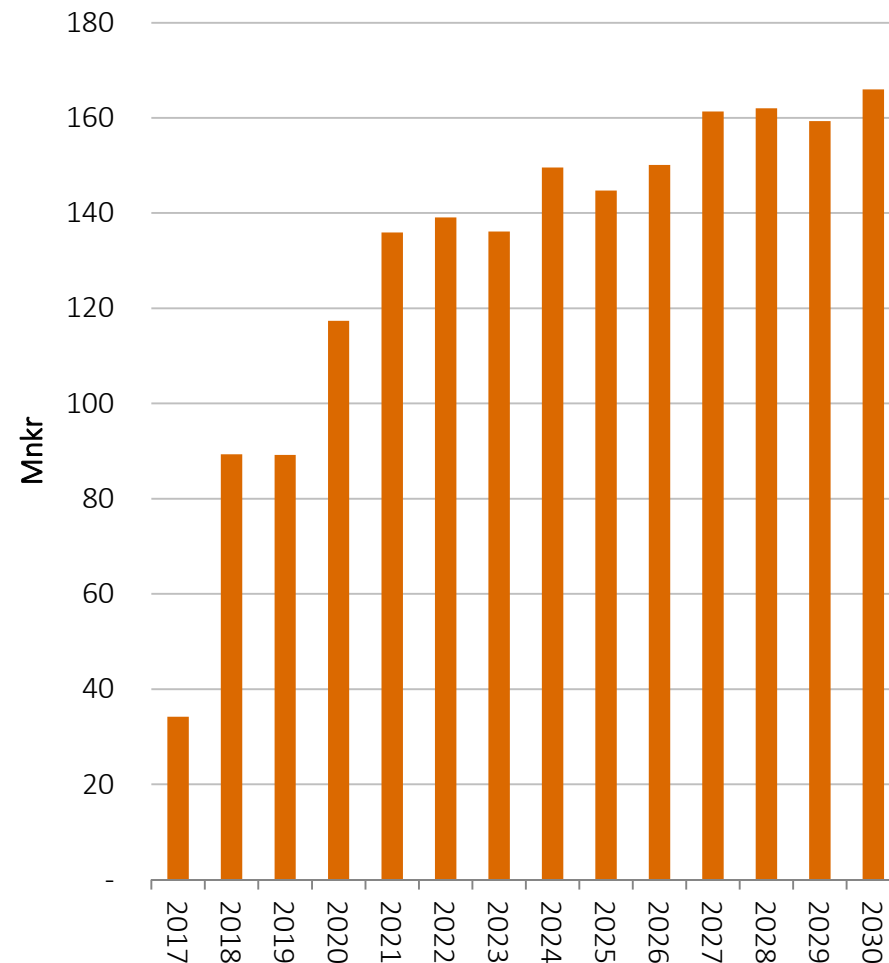
Intäkter från skatter och bidrag

Årlig förändring miljoner kronor

Skatteunderlaget och därmed utvecklingen av kommunens skatteintäkter antas följa utvecklingen i riket som redovisats tidigare.

I beräkningen har vi antagit oförändrad skattekraft och skattesats för perioden fram till 2030.

Intäkterna ökar under perioden mellan 34 och 163 miljoner kronor per år.

Kommunalekonomisk utjämnung

2016-2030

Inkomstutjämnung

Kommunens bidrag från inkomstutjämnungen kommer att följa ökningen av skatteunderlaget i riket. Vi har antagit en relativt oförändrad skattekraft i kommunen.

Regleringsposten kommer att utvecklas negativt under perioden. Orsaken till detta är att det sker en viss urholkning av statens bidrag till kommunsektorn.

Fastighetsavgiften

Intäkterna från avgiften antas följa inflationen. Ingen effekt av nya bostäder.

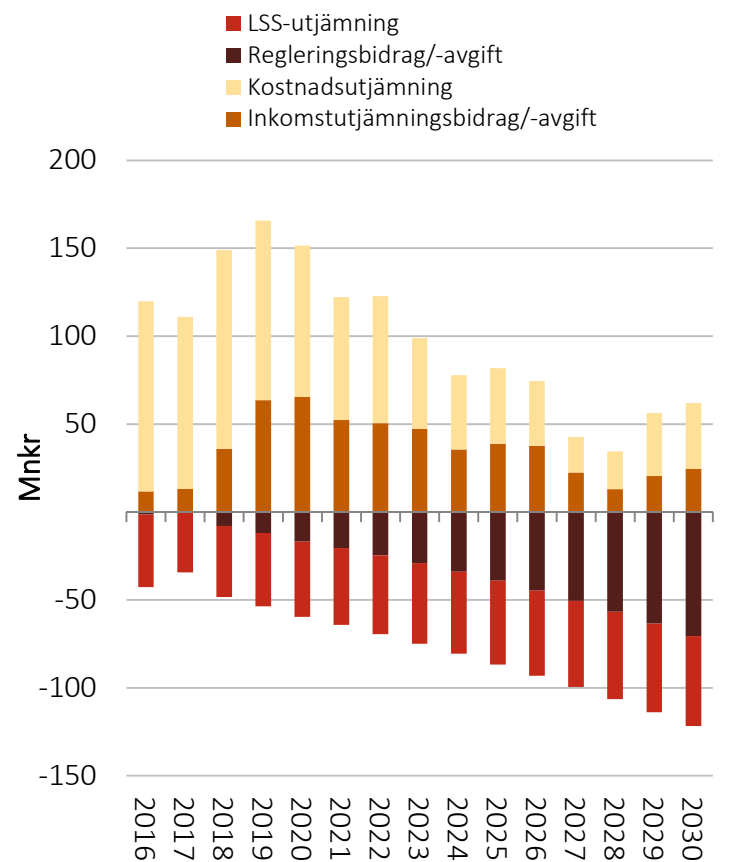
LSS-utjämnung

Relativt oförändrat läge gentemot riket.

Inkomstutjämnungen förväntas öka under den närmaste perioden framåt för att sedan minska något. Värmdö erhåller ett bidrag i kostnadsutjämnungen och detta förväntas minska under hela perioden till följd av den något mer gynnsamma utvecklingen i Värmdö än i riket.

Regleringsavgiften ökar under perioden då det sker en urholkning i utjämnungssystemet.

På nästa sida redovisas delposterna i kostnadsutjämnungen.

2017-10-13
52

Kommunalekonomisk utjämnung

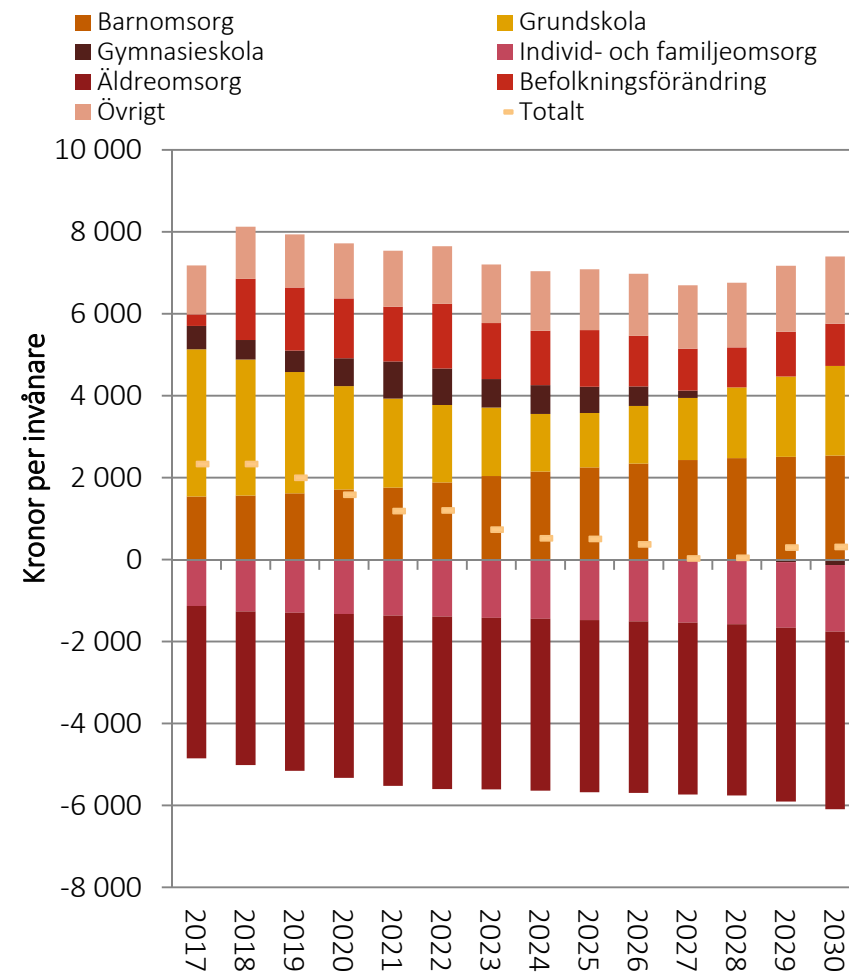
2017-2030

Värmdö kommun har en relativt ogynnsam struktur i utgångsläget och har erhållit ett bidrag totalt sett i kostnadsutjämnningen. Detta kommer minska i takt med att strukturen för framförallt grundskola förändras.

Den ökade kostnadsutvecklingen inom äldreomsorgen motverkas av att utvecklingen i Värmdö är mer gynnsam än i riket vilket resulterar i ökad avgift inom denna kostnadsutjämningsdel.

Inom grundskolan minskar bidraget till kommunen från år 2018 och fram till 2025 för att sedan öka igen.

Kommunens bidrag inom barnomsorgen ökar under perioden samtidigt som avgiften ökar inom individ- och familjeomsorg.

Auskriivningar

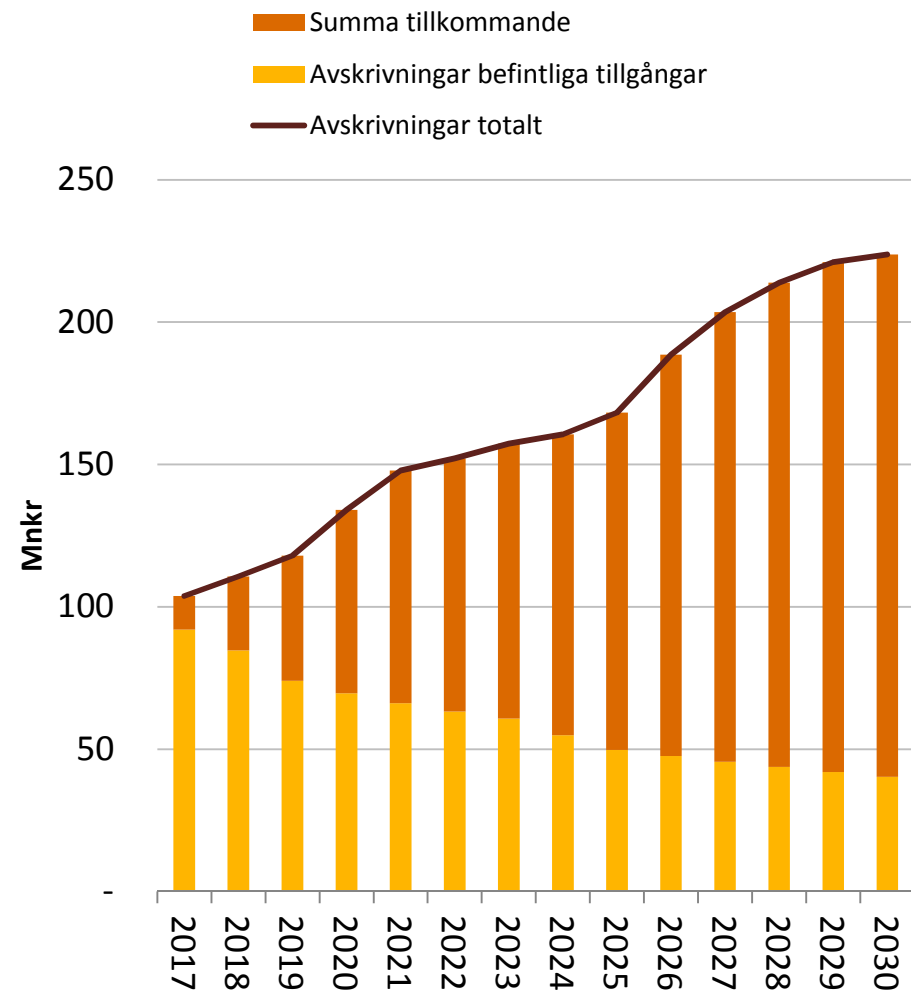
Kommunens avskrivningar

Avskrivningar 2017-2030

Avskrivningarna för de befintliga tillgångarna minskar naturligt under perioden.

Sedan tillkommer avskrivningarna på ny- och reinvesteringar under perioden. Vi har antagit en avskrivningstid på 10-33 år för tillkommande investeringar.

Sammantaget ökar avskrivningarna under perioden med **120 mnkr**. Dels på grund av att kommunen har ökade investeringsvolymerna de kommande åren, dels på grund av att anskaffningsvärdet på nya investeringar är högre än på de befintliga tillgångarna som skrivs av. Det senare är helt naturligt då priserna ökar över tid.

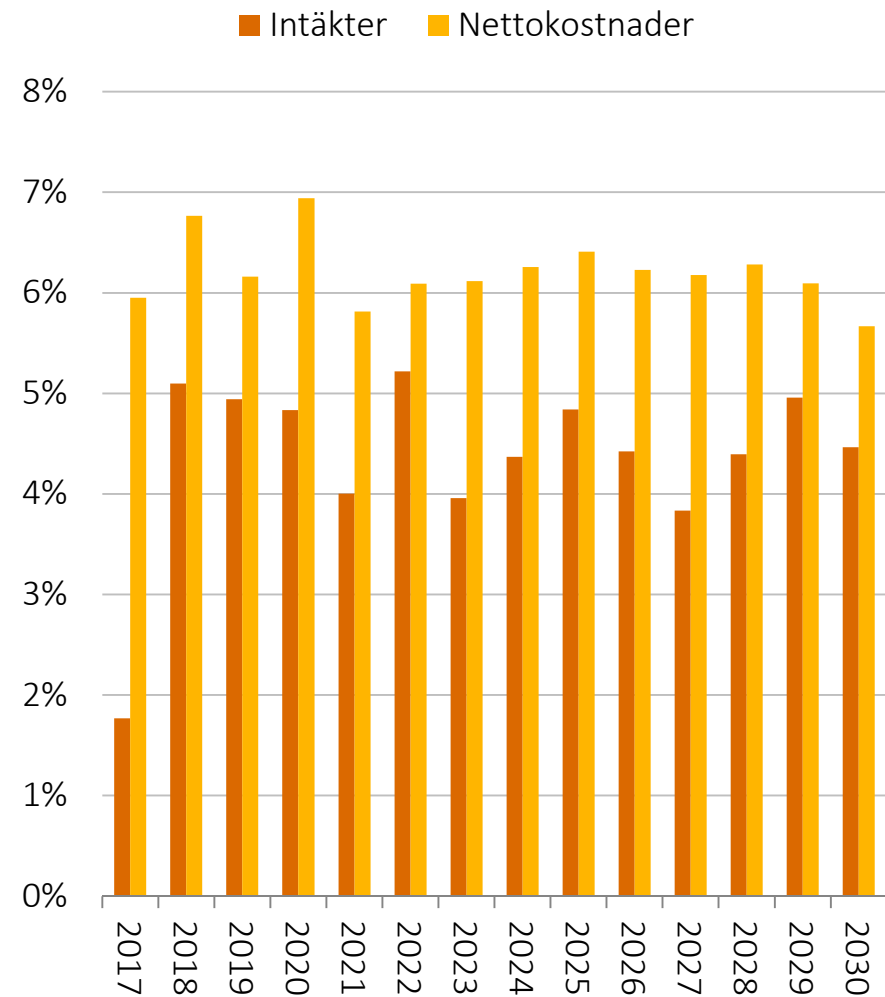
Utveckling av nettokostnader och intäkter från skatter och kommunal- ekonomisk utjämning

Kostnads och intäktsförändringar

2017-2030

Över hela perioden ökar kostnaderna snabbare än intäkterna.
Intäkterna har en genomsnittlig förändring på 4,4 procent medan kostnaderna ligger på 6,2 procent.

Några kostnadsökningar utöver demografi, pris och löner samt ökade kostnader för avskrivningar och pensioner har inte lagts in.

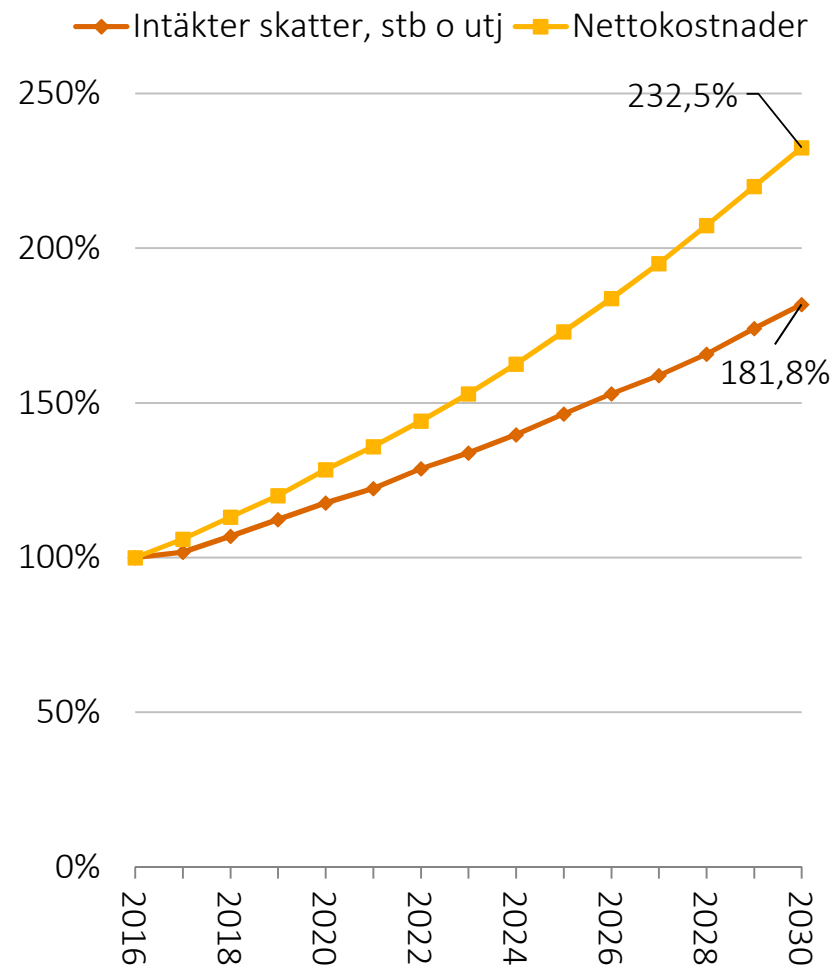

Kostnader och intäkter - effektiviseringsbehov 2016-2030

Gapet mellan intäkter och kostnader innebär att kommunen inte har möjlighet att fullt ut finansiera det demografiska trycket (inklusive ökade kostnader för avskrivningar), en full löne- och prisuppräknings samt uppnå det finansiella resultatmålet på 1 procent.

För att få intäkter och kostnader i balans och uppnå ett resultat enligt målet kan kommunen:

- Successivt höja skatten med totalt 4,72 kr fram till 2030, jämfört 2016.
- Effektivisera 20% av nettokostnaden motsvarande 940 mnkr 2030.
 - (motsvarar en årlig effektivisering i genomsnitt med 1,31% procent)
- Kombinera effektiviseringar och skattehöjningar i olika utsträckning.

Kassaflöde och finansieringsbehov

Finansiering av investeringar

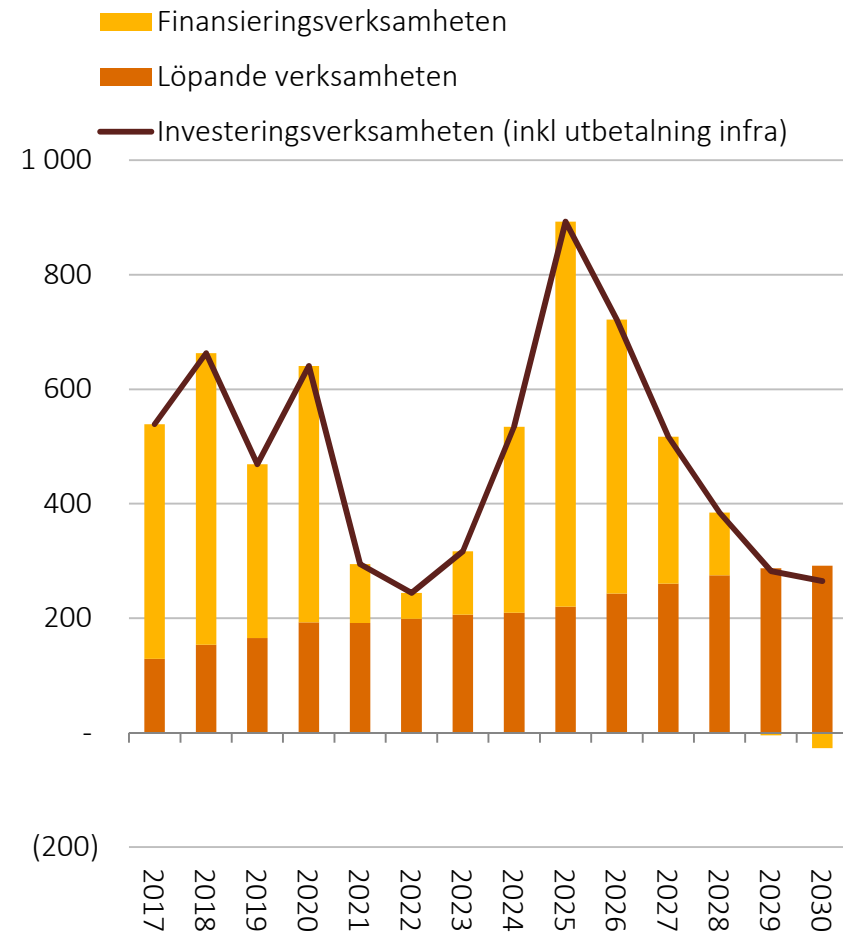
Kommunens investeringsutrymme utgörs av kommunens resultat och årets avskrivningar. Kommunen planerar för ett resultat på 1 procent av intäkter från skatter med mera. För att uppnå detta krävs en årlig effektivisering på i genomsnitt 1,31 procent. Finansieringsbehovet kan lösas genom en kombination av följande:

1. sälja tillgångar (finansiella och/eller materiella)
2. ta upp lån till motsvarande belopp
3. höja resultatmålet och öka den egna finansieringen (dvs. öka den årliga effektiviseringen)
4. omprioritera/minska investeringsutgifter över tid, exempelvis genom att de externa aktörerna tillhandahåller sina egna lokaler

Om kommunens planerade investeringar är större än den likviditet som kommunen skapar via resultat och avskrivningar uppstår ett finansieringsbehov.

De samlade investeringarna (netto) exklusive VA och renhållning under perioden uppgår till 6 765 mnkr i löpande priser. Samtidigt skapar kommunen via den löpande verksamheten (resultat + avskrivningar) ett överskott motsvarande 3 025 mnkr. Finansieringsbehovet blir således 3 740 miljoner kronor - men varierar över perioden

Värmdö kommun
PwC

*I ovanstående diagram ingår även utlåning till Värmdö Hamnar och kapitaltillskott Värmdö Bostäder.

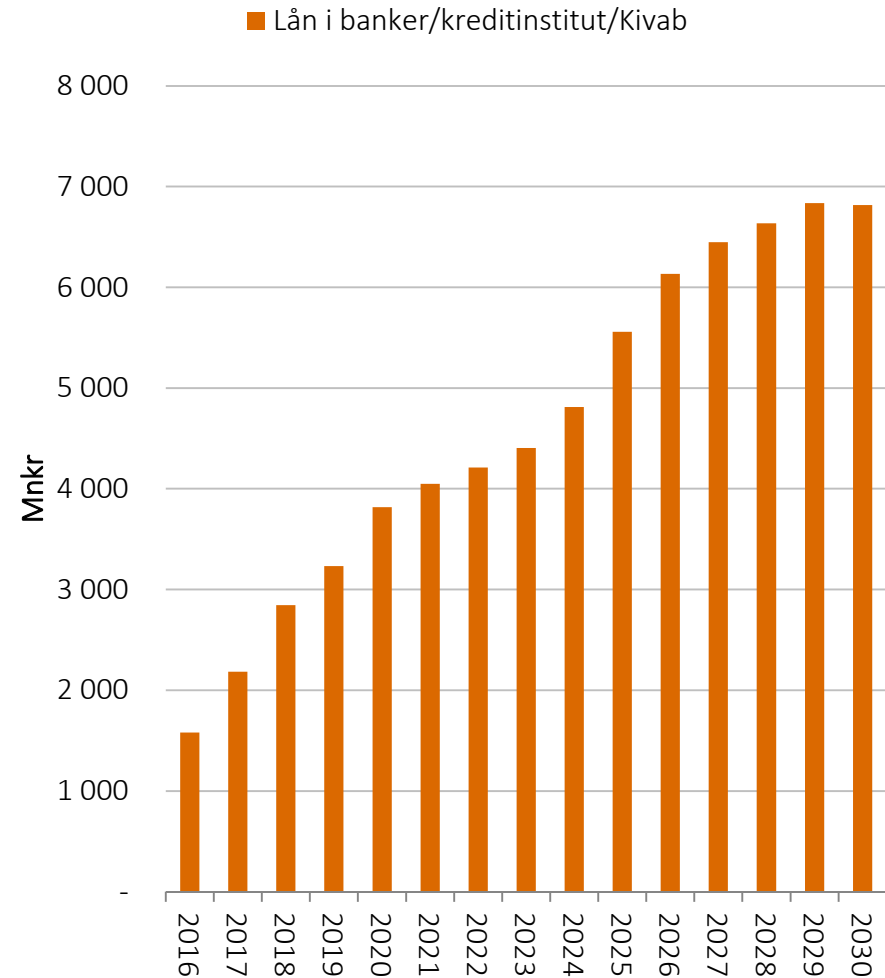
2017-10-13
60

Finansiering av investeringar

Investeringsnivåerna framöver innebär att den löpande verksamhetens bidrag i form av resultat och avskrivningar inte täcker utgifterna varje år. Externa medel krävs under de kommande åren. Totalt har kommunen ett behov av externa lån under perioden på som mest 6,8 miljarder kr. Lånet av Kivab på 700 miljoner kronor är medräknat.

År 2030 ligger skulden på ca 6,8 miljarder. I beräkningen har inlåningsräntan antagits öka upp till 3,5 procent från 2022 och framåt.

Vid en ränta på 3,5 procent genererar en skuld på 6,8 mdkr räntekostnader motsvarande 238 mnkr.

Finansiella nyckeltal

Kommunens balansräkning

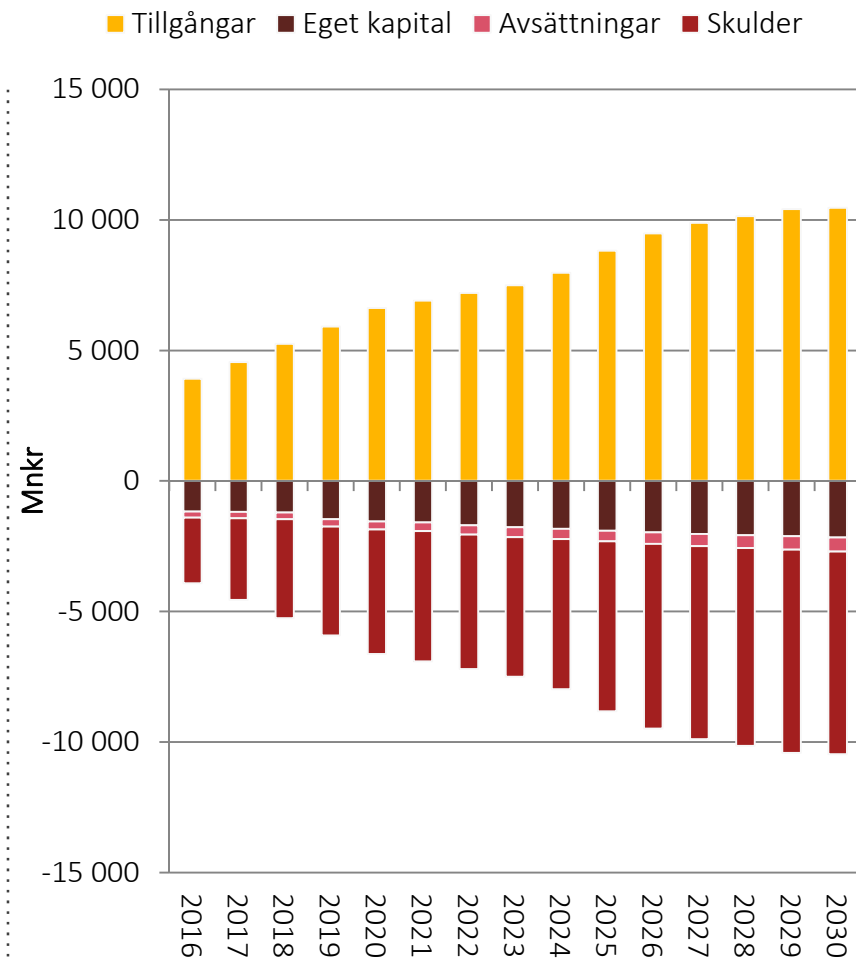
Balansräkning 2016-2030

Kommunens materiella tillgångar växer i takt med att kommunen investerar. Samtidigt minskar tillgångarna med årets avskrivningar.

Det egna kapitalet ökar med årets resultat (1 procent av intäkter från skatter, statsbidrag och utjämning).

Kommunens skulder ökar i takt med den ökade upplåningen.

Balansomslutningen ökar från 3,9 mdkr 2016 till 10,4 mdkr 2030.

Finansiella nyckeltal

Soliditet 2016-2030

Kommunens soliditet låg 2016 på 30 procent (vägt riksgenomsnitt 45,9 procent) den försämrar kraftigt fram till 2030.

Inkluderas den gamla pensionsskulden låg soliditeten 2016 på 16 procent (vägt riksgenomsnitt 24,1 procent). I takt med att den gamla pensionsskulden minskar förbättras soliditeten något och 2030 ligger den på 17,2 procent.

Beräkningarna bygger på att kommunen klarar ett årligt resultat som motsvarar 1 procent av skatteintäkter och statsbidrag.

Se bild nästa sida.

Låneskuld per invånare 2016-2030

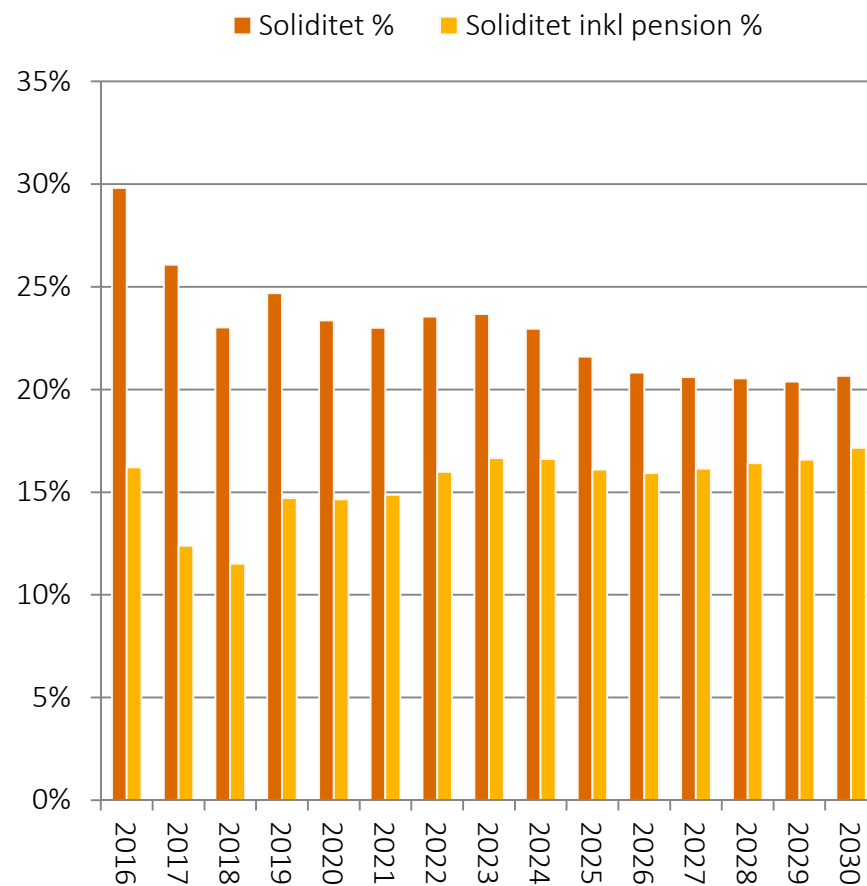
Nettolåneskulden per invånare ökar under perioden och når en topp 2029 med ca 125 000 kronor per invånare. I beräkningar ingår även ökad skuldsättning för VA och Renhållning.

Värmdö har idag en nettolåneskuld på ca 38 000 kr per invånare då även lån av Kivab medräknas. Se nästa sida.

Det vägda medelvärdet i Sverige idag uppgår till 21 900 kr. Hur låneskulden i riket kommer att utvecklas fram till 2030 är svårt att veta. Vi vet dock att Sveriges kommuner står inför en period med stora investeringar.

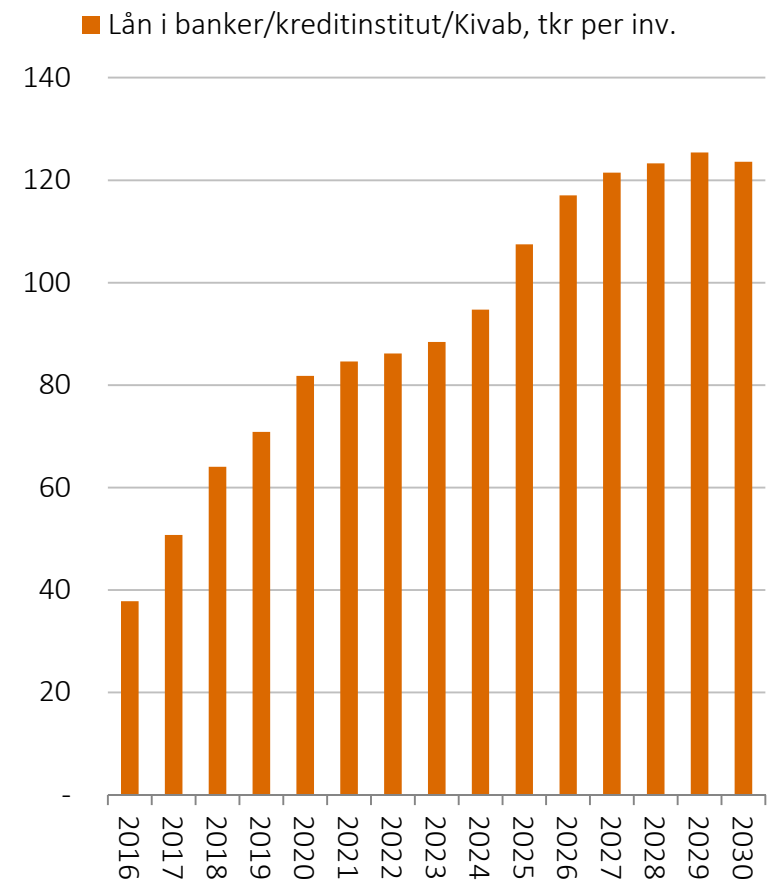
Finansiella nyckeltal

Soliditet, givet 1 procent resultat

Värmdö kommun
PwC

Nettolåneskuld, tkr per invånare, givet 1 procent resultat

2017-10-13
65

Känslighetskalkyl

1 % resultat

Vid ett resultatmål på 1 procent krävs 1,31 procents årlig effektivisering till 2030.

Investeringar på 6,9 miljarder leder till skuldökning på 5,2 miljarder kronor till 2030.

1,31 % årlig effektivisering

Effektiviseringen motsvarar 4,72 kr i skattehöjning 2030.

Soliditeten blir 21 % år 2030.

3 % resultat

Vid ett resultatmål på 3 procent krävs 1,37 procents årlig effektivisering till 2030.

Investeringarna på 6,9 miljarder leder till skuldökning på 4,4 miljarder kronor till 2030.

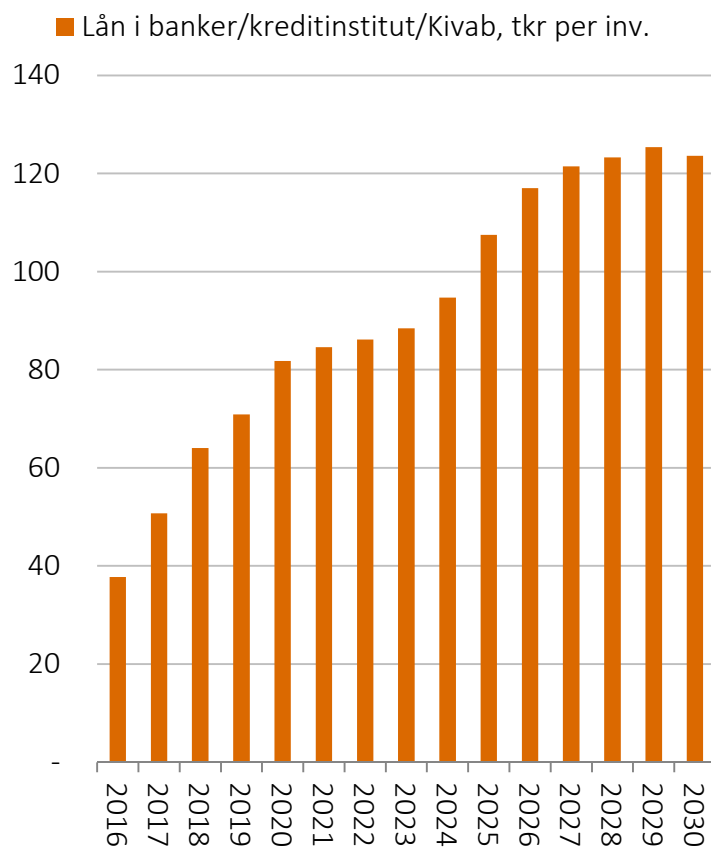
1,37 % årlig effektivisering

Effektiviseringen motsvarar 4,97 kr i skattehöjning 2030.

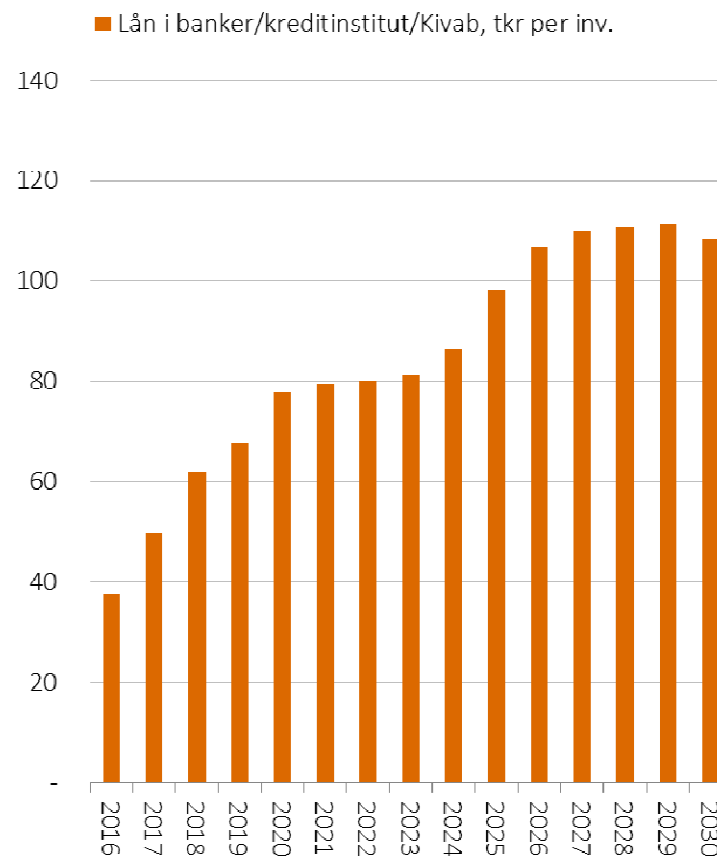
Soliditeten blir 29 % år 2030.

Låneskuld per inv - känslighetskalkyl

Finansiellt mål 1%

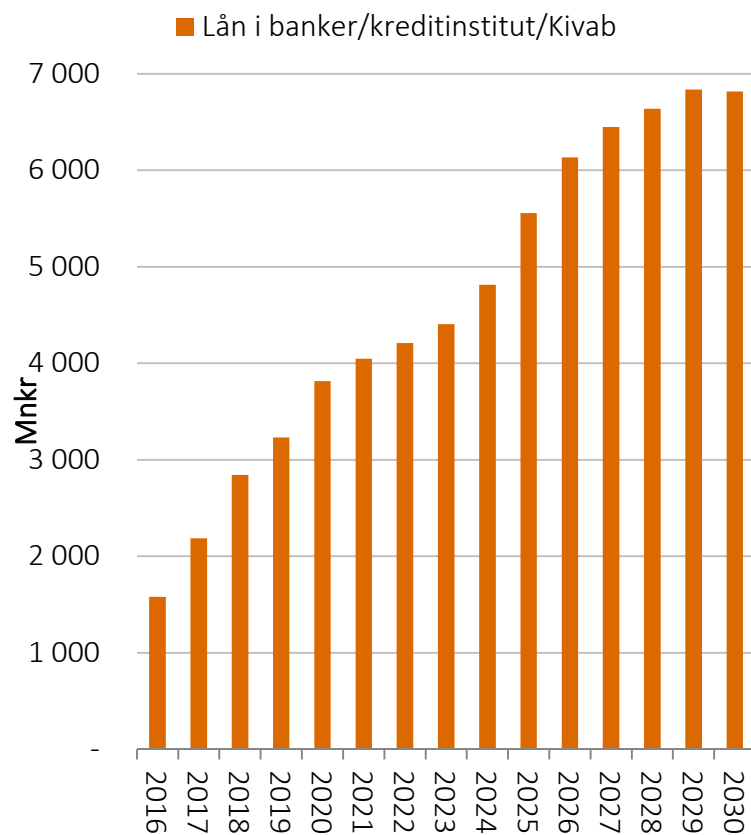

Finansiellt mål 3%

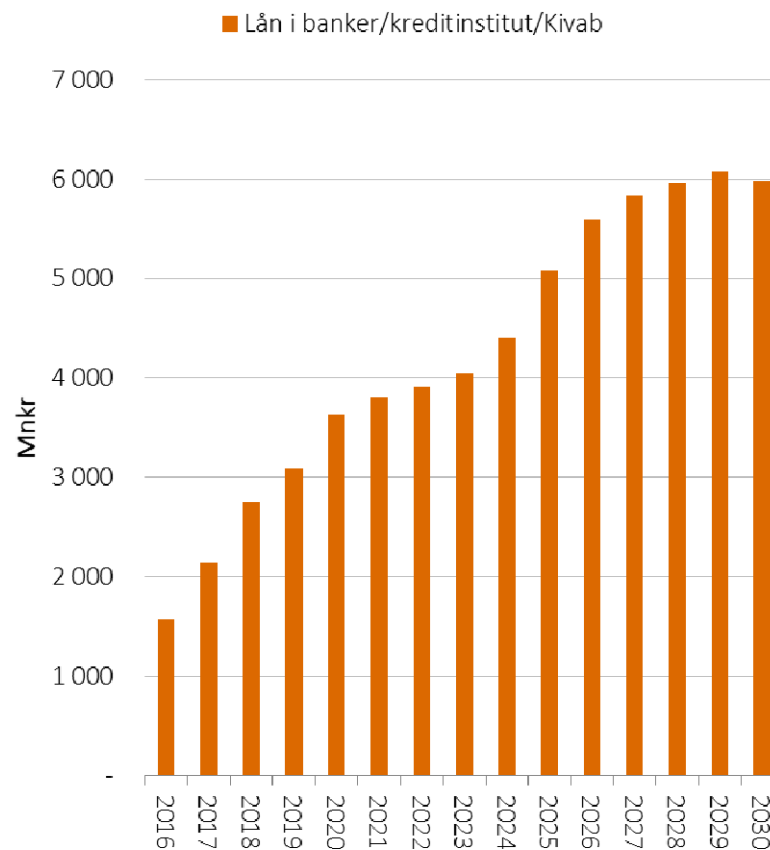

Låneskuld - känslighetskalkyl

Finansiellt mål 1%

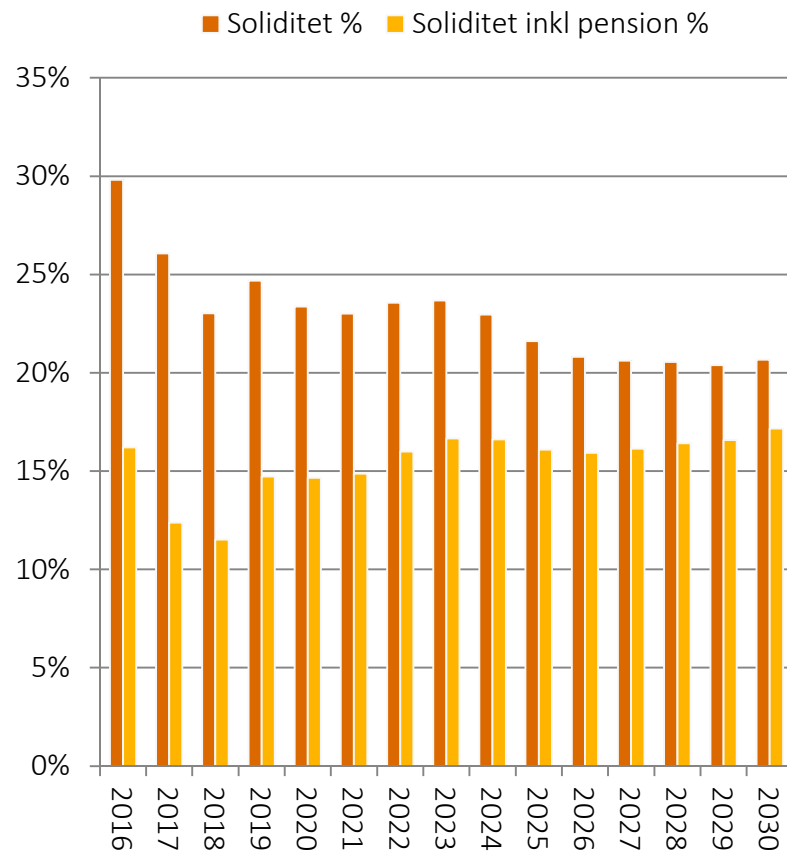

Finansiellt mål 3%

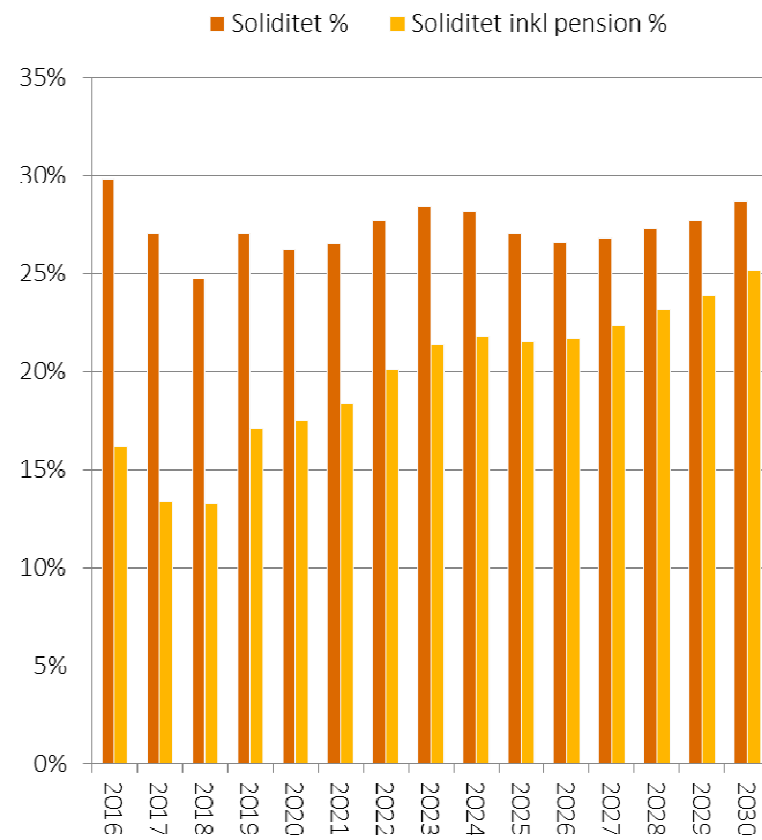

Soliditet- känslighetskalkyl

Finansiellt mål 1%

Finansiellt mål 3%

DEL IV

UTMANINGAR

Utmaningar

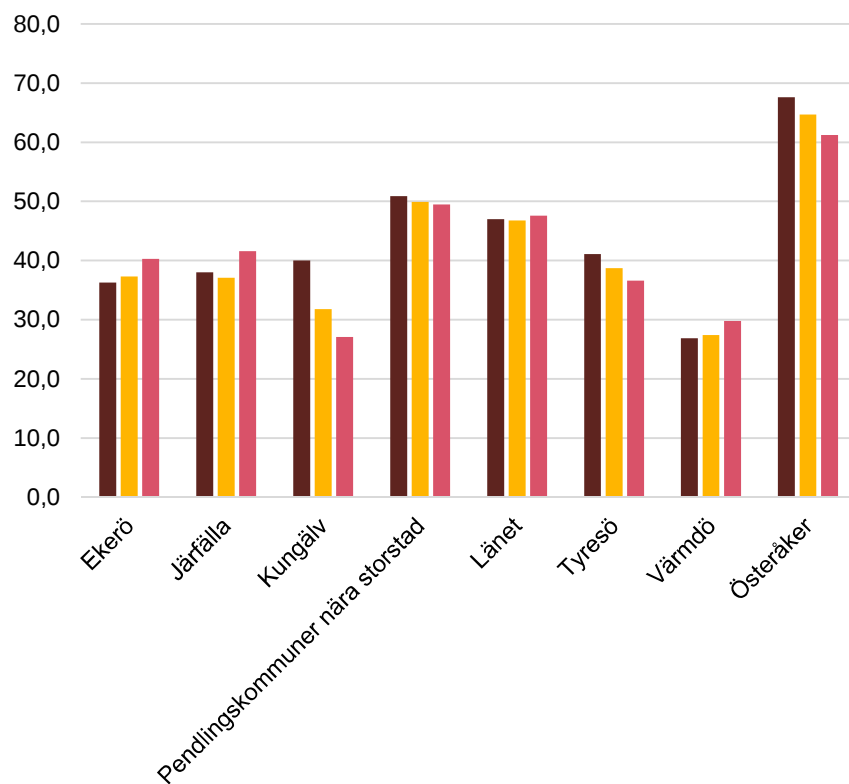
- Hantera **utbyggnad av den kommunala servicen** ur både ett lokalförsörjnings- respektive personalförsörjningsperspektiv. Äldreomsorgen växer mest.
- **Investeringar** i verksamheterna kommer att krävas och **låneskulden ökar kraftigt**.
- Viktigt att ha en välfungerande investeringsprocess och prognossäkerhet samt möjlighet till flexibilitet i lokalförsörjningen om befolkningsutvecklingen ändras.
 - Se över lönsamheten i exploateringsprojekten
 - Prioritera bland exploaterings- och investeringsprojekt.
- Effektivisera 20% av nettokostnaden motsvarande 940 mnkr 2030.
 - (motsvarar en årlig effektivisering i genomsnitt med 1,31% procent)
- **Uppnå en resultatnivå på 3 procent istället för 1 procent.**
 - Soliditeten sjunker kraftigt med 1 procents resultat men stabiliseras med 3 procent.

Bilaga Jämförelser av några finansiella nyckeltal

- I bilagan görs jämförelser mot jämförbara kommuner, länet och kommungruppen *Pendlingskommuner nära storstad*.
- Jämförbara kommuner är de mest lika kommunerna ur ett strukturellt perspektiv. Kvarvarande kostnadsskillnader kan förklaras av påverkbara faktorer (ej struktur).

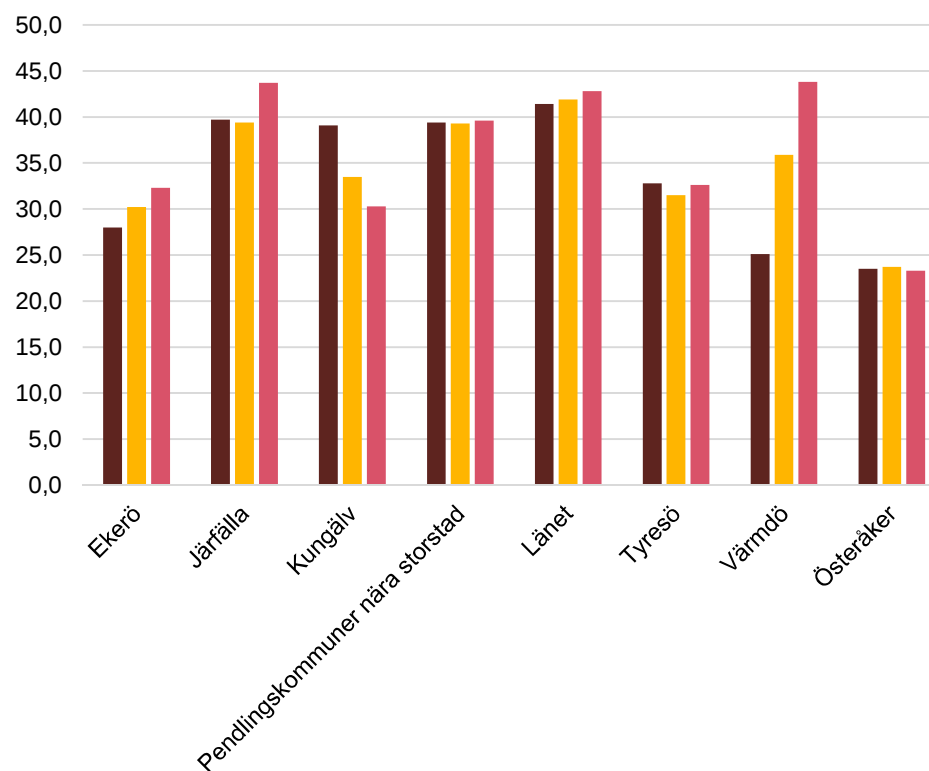
Soliditet-jämförelse

Soliditet kommun, (%)

Värmdö kommun
PwC

Soliditet kommunkoncern, (%)

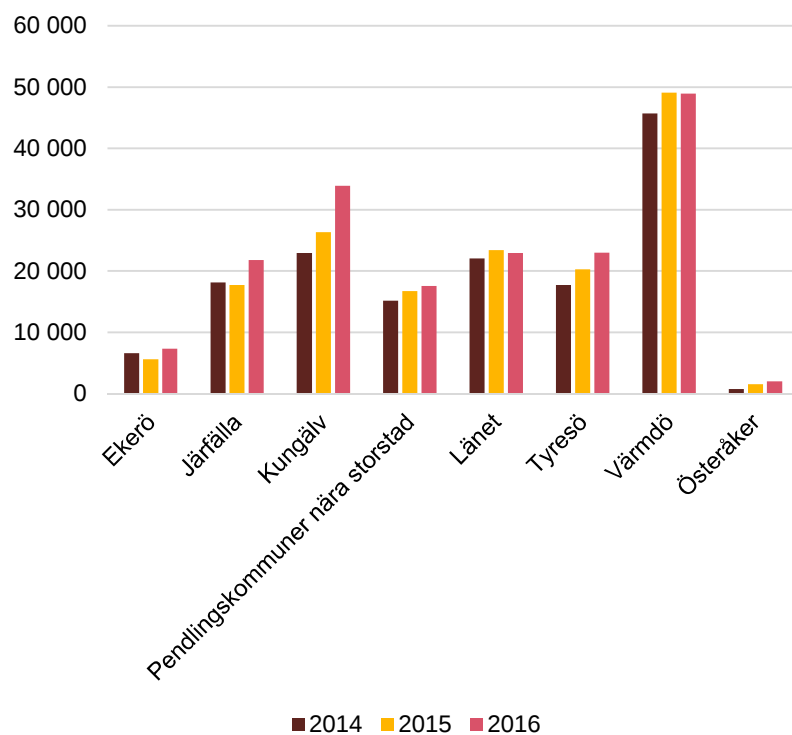

2014 2015 2016

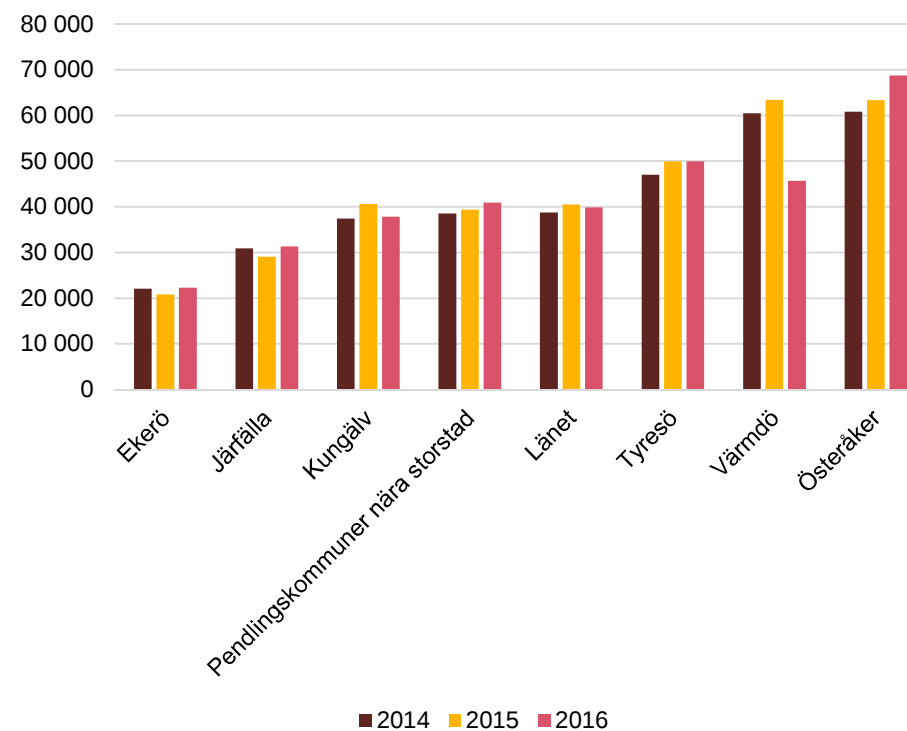
2017-10-13
73

Långfristiga skulder - jämförelse

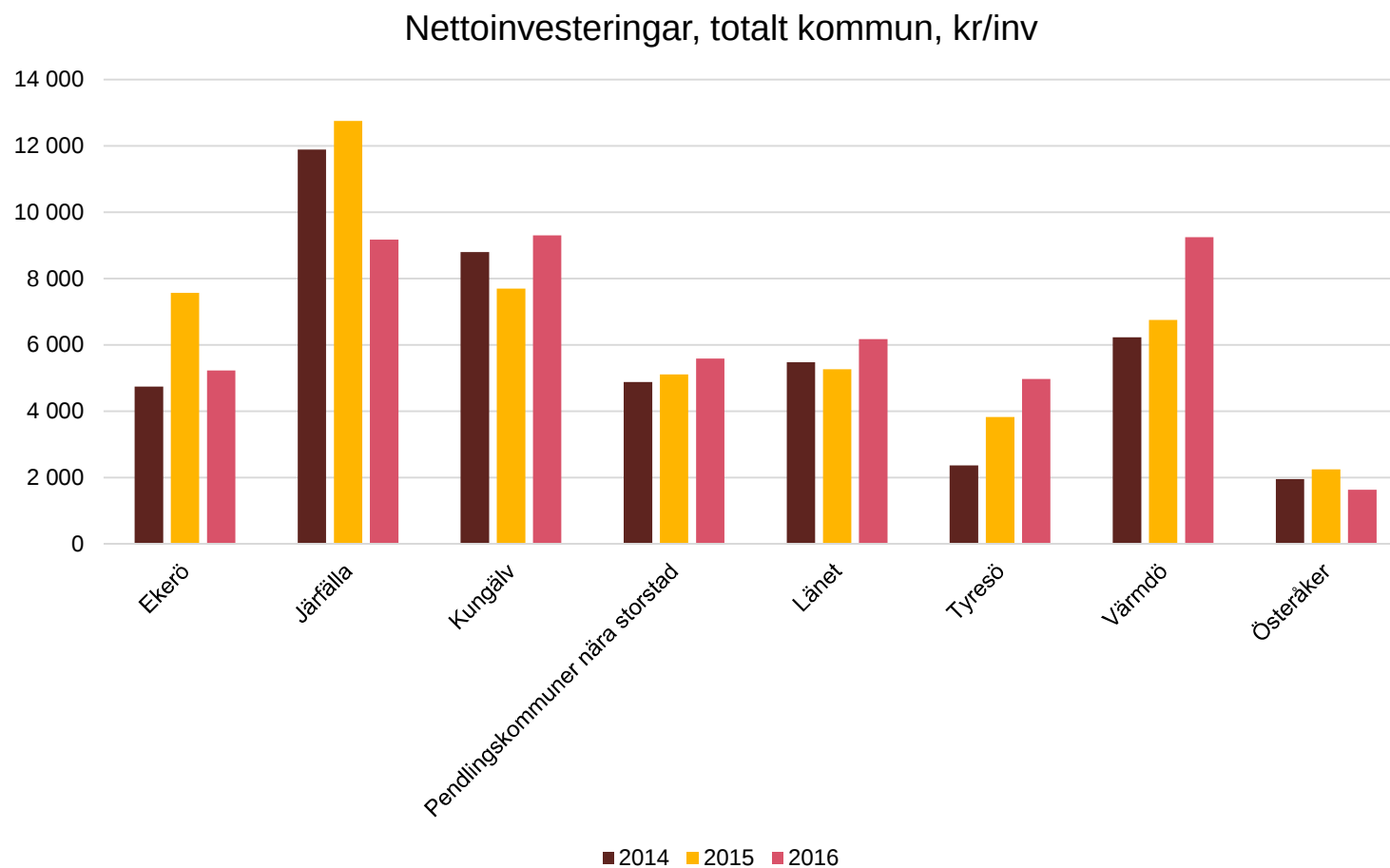
Långfristiga skulder kommunen, kr/inv

Långfristiga skulder kommunkoncern, kr/inv

Nettoinvesteringar - jämförelse

Investeringar och låneskuld – jämförelse med Järfälla och Ekerö

	Investeringar 2017-2030 (mdkr)	Genomsnittlig investeringsvolym kr/inv 2017-2030	Låneskuld kr/inv år 2030
Värmdö	6,8	9 795	123 581
Järfälla	11,2	8 233	91 154
Ekerö	2,9	6 681	47 978

Jämförelsen av låneskuld skall ses som en indikation då analyser har gjorts med olika skatteunderlagsprognoser och finansiella mål som kan ha justerats efter analysen.

Bilaga Kommunalekonomisk utjämnning

Utjämnning mellan kommunerna

Varför utjämnning?

De offentliga utgifterna utgör i Sverige en hög andel av bruttonationalprodukten (BNP) och graden av decentralisering av uppgifter till kommuner och landsting är hög i ett internationellt perspektiv.

Eftersom kommuner står för större delen av våra välfärdstjänster genom att de ansvarar för skolan och olika omsorger är de kommunala utgifternas andel av BNP högre än i något annat land. Samtidigt varierar förhållandena mellan kommunerna i olika delar av landet liksom de finansiella förutsättningarna att klara dessa uppgifter.

Stora skillnader i invånarnas inkomster

I genomsnitt finansieras ungefär 70 procent av kommunernas kostnader för verksamheten av kommunalskatt. Statens bidrag till kommuner motsvarar i genomsnitt 15 procent. Resterande intäkter kommer från avgifter, försäljning av tjänster samt övriga bidrag. Men förutsättningarna för att finansiera sina utgifter skiljer sig åt mellan kommunerna eftersom det finns stora skillnader i hur mycket de olika kommuninvånarna tjänar i genomsnitt. Den beskattningsbara inkomsten varierar mellan 358 342 i Danderyd utanför Stockholm och 146 813 kronor per invånare i Årjäng i Värmland. Om kommunerna ska få in lika mycket i skatteintäkter skulle invånarna i Årjäng behöva betala mer än dubbelt så hög kommunalskatt jämfört med de i Danderyd.

Ojämn fördelning av personer med behov av LSS-insatser

Den 1 mars 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i kraft. Lagen ger personer med utvecklings-störning eller andra stora och varaktiga funktionshinder rätt till olika stöd- och serviceinsatser. I enlighet med bestämmelserna i LSS genomfördes en successiv överföring av huvudmannaskapet (inklusive en skatteväxling) för insatserna enligt denna lag från landstingen till kommunerna. I de flesta länen skedde överföringen årsskiftet 1994/1995 eller 1995/1996. Genom att verksamheten tidigare låg inom landstingens ansvar och ofta var koncentrerad till större enheter blev fördelningen mellan kommunerna inom länen mycket ojämn. Ojämnheten har sedan legat kvar och har även förstärkts genom en specialiserad inriktning på olika typer av behov.

Utjämnning mellan kommunerna forts.

Stora skillnader i åldersstrukturen

Det finns stora regionala skillnader i ålders-strukturen. Exempelvis är 503 av 1 000 personer i skolåldern i Nykvarns kommun. Motsvarande för Solna kommun är 223 av 1 000 personer.

Detta innebär att behovet av kommunal service, i detta fall grundskola, varierar kraftigt mellan kommuner. Givet samma standard kommer kostnaden per invånare att bli betydligt högre i Nykvarns kommun än i Solna kommun. Motsvarande skillnader finns inom både gymnasieskolan och äldreomsorgen.

Stora skillnader i den sociala strukturen

I vissa delar av samhället är de sociala nätverken bräckligare, vilket för många innebär ett större beroende av den offentliga servicen.

Även kostnaden att tillgodose behoven kan vara högre. Sociala problem, som till exempel missbruksproblem, tenderar att förekomma i större utsträckning i städer – vilket skapar ett större tryck på socialtjänsten i dessa kommuner.

Stora skillnader i geografiska förutsättningar

Bebyggelsestrukturen och geografiska förhållanden varierar mycket kraftigt mellan landets kommuner. De yttora kommunerna i Norrlands inland är glest befolkade, men i till exempel Kiruna kommun som är den största kommunen till ytan, bor över 75 procent av befolkningen i en stor tätort med cirka 20 000 invånare. I andra till ytan mycket stora kommuner som Härjedalen och Pajala bor merparten av befolkningen i glesbygden eller i små tätorter. Långa avstånd och gles bebyggelsestruktur med litet befolkningsunderlag för kommunal service ger kommunerna högre kostnader.

I kommuner med tät bebyggelse finns det bättre möjligheter att dimensionera de olika verksamheterna och utnyttja stordriftsfördelar, även om det kan uppstå direkta merkostnader även i tätbebyggda områden.

Det finns stora skillnader mellan kommuners förutsättningar - därför finns våra utjämnningssystem.

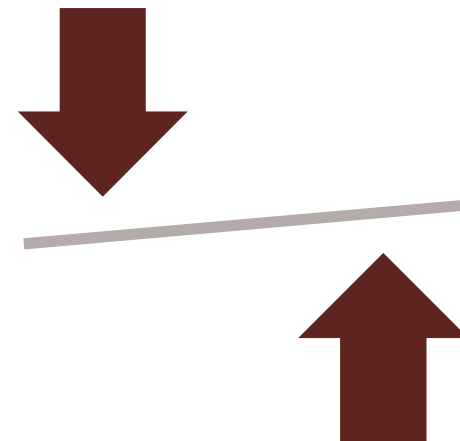
Utjämnning mellan kommunerna

Nationella system för utjämnning

Grundprincipen är att alla kommuner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar att erbjuda sina invånare välfärd. För att detta ska komma till stånd när det finns stora skillnader i förutsättningar har riksdagen beslutat att det ska finnas ett system för kommunalekonomisk utjämnning och ett system för utjämnning av LSS-kostnader.

Meningen är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar. Nuvarande system för kommunalekonomisk utjämnning gäller sedan 1 mars 2005 med vissa ändringar införda från och med 1 januari 2008 och 1 januari 2014.

Systemet för kommunalekonomisk utjämnning kan delas upp i fem olika delar: inkomstutjämnning, kostnadsutjämnning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift. Systemet för LSS-utjämnningen gäller sedan 1 mars 2004 med vissa förändringar införda från och med 1 januari 2009.

Utjämnning mellan kommunerna

Inkomstutjämnning

I inkomstutjämnningen utjämnas skatteinkomster mellan kommunerna. Den är i huvudsak statligt finansierad. Inkomstutjämningsbidraget beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten och ett skatteutjämningsunderlag som motsvarar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i landet. Kommuner vars beskattningsbara inkomster överstiger dessa nivåer ska i stället betala en inkomstutjämningsavgift till staten.

Inkomstutjämnningen är långtgående, det vill säga skillnaderna i skatteintäkter efter utjämnning är relativt små, givet en genomsnittlig skattesats. Detta ger att utvecklingen av kommunens eget skatteunderlag är av mindre betydelse för kommunens totala intäkter. Om kommunens skattekraft ökar mer än genomsnittet får den enskilda kommunen lämna ifrån sig merparten av skillnaden och vice versa

Kostnadsutjämnning

I kostnadsutjämnningen utjämnas för strukturella kostnadsskillnader av två slag: behovet av kommunal verksamhet och kostnaden för att producera en viss service. Kommuner med en ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag. De som har en gynnsam struktur får betala en avgift.

Kostnadsutjämnningen är statsfinansiellt neutral, då summan av bidrag och avgifter är lika stora och därför tar ut varandra. Det tillförs inga nya resurser via kostnadsutjämnningen. Över tid innebär detta att endast den kommun som möter en demografisk utveckling som är mer utmanande än genomsnittet i riket kommer få ett ökat bidrag alternativt en minskad avgift. En kommun med den omvända situationen kommer få se ett minskat bidrag alternativt ökad avgift.

Kostnadsutjämnningen sker enligt den så kallade standardkostnadsmetoden där varje verksamhet eller område behandlas separat.

LSS-utjämnning

Sedan 2004 finns ett nationellt kostnadsutjämnningssystem för kommunernas LSS-kostnader. Som motiv för ett utjämnningssystem angavs att det finns stora kostnadsskillnader mellan kommunerna samt att det behövs en utjämnning för att ge alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna bedriva verksamhet enligt LSS.

Systemet är skilt från det ordinarie kostnadsutjämnningssystemet för kommuner. Skälet är att underlagen inte på samma sätt som i det ordinarie systemet kan anses uppfylla kriteriet att vara opåverkbara för den enskilda kommunen. Till skillnad från den ordinarie kostnadsutjämnningen används faktiskt antal beslutade insatser.

Precis som i det ordinarie kostnadsutjämnningssystemet beräknas en standardkostnad för kommun. Via LSS-utjämnningen omfördelas kommunernas strukturella kostnader för LSS-verksamheten.

Kommunens utfall i utjämningsystemen

Inkomstutjämnning

Värmdö får ett bidrag i utjämnningen på 1418 kr/inv. Samtidigt har kommunen valt en lägre skattesats än den genomsnittliga, vilket ger lägre intäkter.

	Värmdö	Riket	Andel av riket (%)
Skattekraft, kr/inv	251 788	220 385	114,2%
Genomsnittlig skattesats, %	20,75%	20,75%	
Skatteintäkter, kr/inv	52 246	45 730	114,2%
Inkomstutjämnin g, kr/inv	1418	6 602	
Skatteintäkter efter utjämnin g, kr/inv	53 664	52 332	102,5%
Skillnad i vald skattesats, %	-1,57%		
Skillnad i kronor, kr/inv	-3 953		
Totalt faktiskt utfall, kr/inv	49 711	52 332	95,0 %

Kostnadsutjämnning

Värmdö kommun har sammantaget ogynnsam struktur och erhåller därför bidrag. För 2017 uppgår detta bidrag till totalt 2 337 kronor per invånare.

Verksamhet 2017	Tillägg / avdrag
Barnomsorg	1 544
Grundskola	3 591
Gymnasieskola	568
Individ- och familjeomsorg	-1 133
Äldreomsorg	-3 716
Barn med utländsk bakgrund	-135
Bebyggelsestruktur	-45
Befolkningsförändring	285
Kollektivtrafik	889
Löner	488
Totalsumma	2 337

LSS-utjämnning

De Värmdö kommun bedöms ha en gynnsam struktur och betalar en avgift i LSS-utjämnningen.

Den gynnsamma strukturen förklaras av att Värmdö har relativt färre insatser jämfört med genomsnittet. De insatser kommunen har bedöms dock ha en något högre vårdtyngd än genomsnittet (justering vårdtyngd >1).

Sammantaget betalar Värmdö en avgift på 813 kronor per invånare 2017.

Kr per invånare	2017
Grundläggande standardkostnad	156 562
Justering vårdtyngd	1,006
Standardkostnad/inv.	3 791
Genomsnitt i riket	4 606
Bidrag (+)/avgift (-)	-813

Marginal effekter i systemet för kommunalekonomiskt utjämning Värmdö kommun 2017

	Skatteintäkter	Inkomst- utjämning	Skatteintäkter efter inkomst- utjämning	Reglerings- -post	Struktur- bidrag	Kostnads- utjämning	Totalt
1-5 år	0	48 281	48 281	-10	0	74 409	122 680
6 år	0	48 281	48 281	-10	0	37 996	86 267
7-12 år	0	48 281	48 281	-10	0	97 431	145 702
13-15 år	0	48 281	48 281	-10	0	79 283	127 554
16-18 år	0	48 281	48 281	-10	0	100 375	148 646
19-64 år ink 0 kr	0	48 281	48 281	-10	0	-33 961	14 310
19-64 år ink 200 tkr	38 360	10 181	48 541	-10	0	-33 961	14 570
19-64 år ink 400 tkr	76 720	-27 919	48 801	-10	0	-33 961	14 830
19-64 år ink 800 tkr	153 440	-104 119	49 321	-10	0	-33 961	15 350
65-79 år, gift, ink 200 tkr	38 360	10 181	48 541	-10	0	-25 213	23 318
80-89 år, gift, ink 200 tkr	38 360	10 181	48 541	-10	0	26 419	74 950
90+ år, gift, ink 200 tkr	38 360	10 181	48 541	-10	0	128 529	177 060

Grundtanken med utjämningssystemet är att alla kommuner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar, oavsett befolkningens storlek eller sammansättning. Av detta följer att resurser som omfördelas ska motsvara de förändringar av kostnaderna som befolkningsförändringen genererar. Detta gäller vid genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå. Detta medför att den inflyttade personen som ger kommunen störst intäkt inte är höginkomsttagaren, utan kanske skoleleven eller den äldre kvinna.

Exemplet ovan visar att utfallet varierar kraftigt beroende på vilken ålder personen som flyttar har, och att personens inkomst har en mindre betydelse. För en mer detaljerad beskrivning se SKL:s webbplats (www.skl.se) under rubriken Utjämningssystem.

APPENDIX

Uppräkningsprinciper och styckkostnad

<i>Verksamhet</i>	<i>Uppräkningsprincip</i>	<i>Kostnad , 2016</i>
Politiskt verksamhet	Befolkning 0–w	630
Infrastruktur och skydd	Befolkning 0–w	3 705
Kultur och fritid		
Bibliotek	Befolkning 0–w	338
Musik/kulturskola	Befolkning 7–15	2 747
Övrig kulturverksamhet	Befolkning 16–w	724
Fritidsgårdar	Befolkning 13–19	2 383
Övrig fritidsverksamhet	Befolkning 6–w	1 445
Förskola och skolbarnsomsorg		
Öppen förskola	Befolkning 0–5	756
Förskola	Befolkning 1–5	114 816
Familjedaghem 1–12 år	Befolkning 1–12	964

Uppräkningsprinciper och styckkostnad, forts.

<i>Verksamhet</i>	<i>Uppräkningsprincip</i>	<i>Kostnad, 2016</i>
Öppen fritidsverksamhet	Befolkning 6–12	0
Fritidshem	Befolkning 6–12	19 726
Skolväsende för barn och ung.		
Förskoleklass	Befolkning 6	40 875
Grundskola	Befolkning 7–15	99 719
Obligatorisk särskola	Befolkning 7–15	3 755
Gymnasieskola	Befolkning 16–19	93 003
Gymnasiesärskola	Befolkning 16–19	4 571
Övrig utbildning		
Grundläggande vuxutbild.	Befolkning 20–64	2 347
Gy. vuxenutbild. o påbygg.	Befolkning 20–64	8 115
SFI	Befolkning 20–64	55

Uppräkningsprinciper och styckkostnad, forts.

<i>Verksamhet</i>	<i>Uppräkningsprincip</i>	<i>Kostnad, 2016</i>
Vård och omsorg		
Vård och omsorg enl SoL o HSL (65+)	Befolkning 65–w, prislappar	48 697
Vård och omsorg enl SoL o HSL (-65)	Befolkning 0–64,	990
Insatser enligt LSS och LASS	Prislappar enligt LSS- utjämning	6 598
IFO, ekonomiskt bistånd	Befolkning 20–64	1 155
IFO, vuxenvård	Befolkning 20–64	3 624
IFO, barn- och ungdomsvård	Befolkning 0–19	5 636
Särskilda insatser		
Flyktingmottagande	0-w	2964
Arbetsmarknadsåtgärder	Befolkning 20–64	648

Uppräkningsprinciper och styckkostnad, äldreomsorg

Givet de kostnader som kommunen har redovisat och antalet personer som erhåller vård i ordinärt respektive särskilt boende har en styckkostnad räknats fram.

Styckkostnaden för ordinärt respektive särskilt boende redovisas för fem åldersgrupper och är uppdelad på män respektive kvinnor.

Skillnader i styckkostnad speglar *endast* en högre andel som erhåller vård. Någon justering avseende antalet hemtjänst-timmar eller vårdtyngd inom särskilt boende är inte gjord.

Ålder	Kön	Ordinärt boende	Särskilt boende	Totalt
65-74 år	Män	5 768	7 505	13 273
	Kvinnor	5 646	4 281	9 928
75-79 år	Män	13 239	15 774	29 013
	Kvinnor	19 322	21 204	40 526
80-84 år	Män	34 663	30 555	65 218
	Kvinnor	47 079	64 403	111 483
85-89 år	Män	62 476	110 002	172 478
	Kvinnor	95 719	182 265	277 984
90-w år	Män	113 289	218 045	331 334
	Kvinnor	119 358	219 343	338 701

Uppräkningsprinciper och styckkostnad, LSS-verksamheten

Givet de kostnader som kommunen har redovisat för LSS-verksamheten och antalet personer som erhåller omsorg enligt de olika LSS-insatserna har en styckkostnad räknats ut.

För de LSS-insatser där inte kostnaderna finns uppdelade har riktvärden från LSS-utjämnningen använts.

Typ av insats	Kronor
<i>Bostad med särskild service</i>	
- vuxna (riktvärde)	1 185 172
- barn	1 481 465
- barn i familjehem	533 327
Daglig verksamhet	240 245
<i>Övriga insatser</i>	
- korttidsvistelse (riktvärde)	202 649
- korttidstillsyn	111 457
- avlösarservice	50 662
- ledsagarservice	50 662
- kontaktperson	20 265
<i>Personlig assistans</i>	
- enligt LSS (riktvärde)	708 011
- enligt LASS	354 006

Avslutningsvis vill vi...

... tacka för förtroendet och hoppas ni är nöjda med vår insats.
Återkom gärna med frågor!

Hans Nyström

**PwC | Kommunal Sektor |
Rådgivare offentlig sektor**

**Direkt: +46 (0)10 213 05 86|
Email: hans.nystrom@pwc.com**

**PwC Sverige
113 97 Stockholm | Torsgatan 21
www.pwc.se**

Fredrik Jehrén

**PwC | Kommunal Sektor |
Rådgivare offentlig sektor**

**Direkt: +46 (0)10 212 65 46|
Email: fredrik.jehren@pwc.com**

**PwC Sverige
113 97 Stockholm | Torsgatan 21
www.pwc.se**